

**Aprobată prin
Decizia Consiliului Local
al comunei Iezărenii Vechi
nr. 01/02 din 29.01.2026**

**STRATEGIA DE DEZVOLTARE SOCIO-ECONOMICĂ
a comunei Iezărenii Vechi
2026-2030**

Iezărenii Vechi, 2026

Cuprins

	<i>Pag.</i>
Abrevieri	3
INTRODUCERE.....	4
I. CADRUL GENERAL AL STRATEGIEI DE DEZVOLTARE SOCIO-ECONOMICĂ A COMUNEI IEZĂRENI VECHI.....	4
<i>I.1. Procesul de planificare strategică.....</i>	<i>4</i>
<i>I.2. Contextul strategic (global, european, național, regional, raional).....</i>	<i>5</i>
<i>I.3. Scopul Strategiei.....</i>	<i>7</i>
<i>I.4. Metodologia de elaborare.....</i>	<i>8</i>
II. PROFILUL COMUNEI IEZĂRENI VECHI (ANALIZA SITUAȚIEI 2025).....	9
<i>II.1. Date generale (istoric, așezarea geografică, mediu, flora și fauna).....</i>	<i>9</i>
<i>II.2. Potențialul uman.....</i>	<i>14</i>
<i>II.3. Infrastructură și utilități.....</i>	<i>16</i>
<i>II.4. Economia locală.....</i>	<i>24</i>
<i>II.5. Servicii sociale.....</i>	<i>27</i>
<i>II.6. Sectorul asociativ.....</i>	<i>33</i>
<i>II.7. Inițiative și proiecte de dezvoltare realizate.....</i>	<i>34</i>
<i>II.8. Administrația publică locală.....</i>	<i>37</i>
III. PROBLEMELE ȘI POTENȚIALUL COMUNEI	44
IV. ANALIZA SWOT PE SECTOARE.....	47
V. CONCEPTUL DE DEZVOLTARE PENTRU PERIOADA 2026-2030.....	50
<i>V.1. Viziunea 2030.....</i>	<i>50</i>
<i>V.2. Misiunea 2030.....</i>	<i>50</i>
<i>V.3. Obiective strategice 2030.....</i>	<i>51</i>
<i>V.4. Direcții prioritare 2030.....</i>	<i>53</i>
VI. IMPACT	55
VII. INDICATORII DE IMPACT.....	55
VIII. RISCURI DE IMPLEMENTARE.....	57
IX. PLANUL LOCAL DE ACȚIUNE (date generale).....	58
X. PORTOFOLIUL DE PROIECTE (date generale).....	62
XI. STRUCTURI INSTITUȚIONALE DE IMPLEMENTARE	62
XII. PROCEDURI DE MONITORIZARE, EVALUARE ȘI RAPORTARE.....	63
Anexa 1. Planul de acțiuni de implementare a SDSE.....	66
Anexa 2. Portofoliul de proiecte semnificative.....	80

Abrevieri

ADR	Agenția de Dezvoltare Regională
APL	Administrația publică locală
APC	Administrație publică centrală
CL	Consiliul Local
CS	Centrul de Sănătate
IMM	Întreprinderi mici și mijlocii
FNDRL	Fondul Național de dezvoltare regională și locală
GAL	Grup de Acțiune Locală
HG	Hotărârea Guvernului
SWOT	Puncte tari, Puncte slabe, Oportunități, Amenințări
UAT	Unitate administrativ teritorială
GPS	Grupul de Planificare Strategică
GT	Gospodărie Țărănească
ONG	Organizație non-guvernamentală
POR	Program Operațional Regional
SRL	Societate cu Răspundere limitată
SA	Societatea pe Acțiuni
SDSE	Strategie de dezvoltare socio-economică
UE	Uniunea Europeană

INTRODUCERE

Strategia de dezvoltare socio-economică (în continuare SDSE) reprezintă documentul strategic de referință pentru dezvoltarea comunei Iezărenii Vechi în perioada anilor 2026-2030.

Călăuzindu-se de art. 14 al Legii 436/2006 privind administrația publică locală și în temeiul deciziei Consiliului Comunal Iezărenii Vechi, nr.04/11 din 05 decembrie 2025, autoritățile administrației publice locale au demarat procesul de planificare strategică într-un mod participativ și transparent.

SDSE expune viziunea de dezvoltare a comunei Iezărenii Vechi pentru perioada 2026-2030 și trasează obiectivele strategice, direcțiile prioritare și planul de acțiuni pentru realizarea viziunii propuse. Totodată, documentul conține Portofoliul de proiecte de infrastructură și proiecte sociale menite să mobilizeze resurse suplimentare la bugetul local pentru investiții în dezvoltarea comunității.

I. CADRUL GENERAL AL STRATEGIEI DE DEZVOLTARE SOCIO-ECONOMICĂ A COMUNEI IEZĂRENIII VECHI**1.1. Procesul de planificare strategică**

Prezentul document este realizat la solicitarea reprezentanților comunei Iezărenii Vechi, r. n.ul Sângerei și reflectă ideile, opinia și atitudinea Grupului pentru Planificarea Strategică (în continuare GPS), a locuitorilor comunei, reprezentanților instituțiilor publice, sectoarelor privat și asociativ, ai autorităților administrației publice locale cu privire la prioritățile de dezvoltare a comunei pentru următorii 5 ani.

SDSE a fost elaborată de GPS, creat din inițiativa autorităților publice și a sectorului civic, cu suportul experților Federației Sindicatelor Angajaților din Serviciile Publice.

Grupul pentru planificarea strategică a fost divizat în 5 echipe sectoriale: *Economia locală, Infrastructura și utilități, Servicii sociale, tineret și sport, Mediu și schimbări climatice, Administrația publică locală.*

Ședințele de lucru în cadrul cărora au fost analizate starea sectoarelor, identificate problemele existente și soluțiile abordate au fost realizate în perioada noiembrie 2025 - ianuarie 2026 (online și cu prezență fizică).

Consultările cu părțile interesate privind conținutul SDSE, viziunea strategică, misiunea, obiectivele strategice trasate au fost realizate în ianuarie 2026 .

Repartizarea membrilor GPS în echipele sectoriale:

Nr.	Nume, Prenume	Funcția	Sector
1.	Gabor Renata	primarul comunei	Administrație publică locală Infrastructură și utilități
2.	Pogor Natalia	Secretarul CC	Administrație publică locală
3.	Crucieru Svetlana	Perceptor fiscal	Administrație publică locală
4.	Novac Tatiana	Contabil APL	Economie locală

SDSE Iezărenii Vechi 2026-2030

5.	Balan Lucian	Întreprindere locală, SRL Diferval Stil	Economie locală
6.	Cumpătă Ana	Întreprindere individuală „Cumpătă Ana”	Economie locală
7.	Zubatîi Ala	Gimnaziul „S.Rădăușan”	Servicii educaționale Infrastructură și utilități
8.	Chisaru Viorica	Asociație obștească „Ținutul Ciulucului”	Servicii sociale, tineret și sport
9.	Costache Tatiana	IET „Andrieș”	Servicii educaționale
10.	Gorea Ștefan	Bibliotecar	Servicii sociale, tineret și sport
11.	Pogor Gheorghe	Consilier local	Servicii sociale, tineret și sport
12.	Focșa Natalia	Consilier local	Infrastructură și utilități
13.	Buliga Stela	Asistent social	Mediu și schimbări climatice
14.	Moraru Iurie	Director, AUA „Iezărenii Vechi”	Mediu și schimbări climatice
15.	Crucieru Veaceslav	Specialist probleme cadastru și relații funciare	Mediu și schimbări climatice

1.2. Contextul strategic (global, european, național, regional, raional)

Strategia DSE a comunei Iezărenii Vechi este orientată spre îmbunătățirea condițiilor de viață a locuitorilor celor 2 sate, creșterea calității vieții și nivelului de trai.

Obiectivele trasate sunt corelate cu prioritățile și obiectivele documentelor strategice de nivel global, european, național, regional, raional.

Nivel	Direcții / priorități	Obiective strategice	Documentul de referință
Global	Obiectivele de Dezvoltare Durabilă – un apel universal la acțiune pentru a pune capăt sărăciei, a proteja planeta și pentru a asigura faptul că oamenii se bucură de pace și se prosperează.	<p>ODD1. Eradicarea sărăciei în toate formele sale și în orice context;</p> <p>ODD2. Eradicarea foametei, asigurarea securității alimentare</p> <p>ODD8. Creștere economică</p> <p>Ținta națională 8.3: Susținerea activităților productive, crearea locurilor de muncă decente, dezvoltarea antreprenoriatului, creativitatea și inovația.</p> <p>ODD11. Așezări umane deschise tuturor, sigure, reziliente și durabile</p>	<p>Agenda Globală de Dezvoltare Durabilă 2030.</p> <p>Obiective de dezvoltare Durabilă</p>
European	<p>O Europă liberă și democratică</p> <p>O Europă puternică și sigură</p> <p>O Europă prosperă și competitivă</p>	<p>Perpetuarea valorilor europene</p> <p>Securitate și protecția cetățenilor UE</p> <p>Competitivitate UE, mediu favorabil inovării</p> <p>Tranziția verde și cea digitală</p>	<p>Prioritățile UE pentru 2024-2029</p>
	Tinerii – arhitecții propriei vieți	<p>Dezvoltarea personală</p> <p>Încurajarea pentru a deveni cetățeni activi</p> <p>Politici de ocupare, educație,</p>	<p>Strategia UE pentru tineret (2019-2027)</p>

SDSE Iezarenii Vechi 2026-2030

		<i>sănătate și incluziune socială pentru tineri îmbunătățite</i>	
	<i>Tranziție verde Tranziție digitală O Europă mai rezistentă, competitivă, incluzivă și democratică</i>	<i>Sănătatea Creierului, Pădurile și Silvicultura pentru un Viitor Durabil, Materiale Inovatoare pentru UE, Materii Prime pentru Tranziția Verde și Digitală, Patrimoniul Cultural Rezilient, Transformările Sociale și Reziliența, Fotovoltaica Solară, Textilele Viitorului și Lumile Virtuale</i>	<i>Planul Strategic „Orizont Europa” 2025-2027</i>
<i>Național</i>	OG 1. <i>Creșterea veniturilor din surse durabile și atenuarea inegalităților:</i> OG10. <i>Asigurarea unui mediu sănătos și sigur</i>	<i>OS,1.1. Creșterea accelerată a productivității muncii; OS1.2. Dezvoltarea oportunităților pentru inovație și antreprenoriat; OS10.4. Tranziția activă spre economia verde și circulară</i>	<i>SND „Moldova Europeană – 2030”</i>
	<i>Creștere economică mai rapidă, mai incluzivă și mai durabilă, cu accent pe sectoare și factori de creștere cu potențial economic</i>	<i>OF2: Consolidarea unui sector de servicii puternic care valorifică resursele existente și reprezintă motorul dezvoltării economice și dezvoltării resurselor umane; OF3: dezvoltarea unei industrii inovatoare, bazată pe produse cu un nivel mai înalt de sofisticare tehnologică și cu o valoare adăugată mai înaltă.</i>	<i>Strategia Națională de Dezvoltare Economică 2030, aprobată prin HG nr. 393/2024</i>
	<i>Alinierea la standardele europene în domeniul agriculturii și dezvoltării rurale</i>	<i>Capitolul 11. Agricultură și dezvoltare rurală</i>	<i>Programul Național de Aderare a Republicii Moldova la UE 2025 - 2029</i>
	<i>Eficientizarea administrației publice; Dezvoltarea infrastructurii economice și sociale la nivel local, Garantarea securității fiecărui cetățean</i>	<i>OG1.Creșterea veniturilor din surse durabile și atenuarea inegalităților; OG2.Îmbunătățirea condițiilor de trai Dezvoltarea infrastructurilor de distribuție a apei</i>	<i>Planul Național de Dezvoltare pentru anul 2026-2028</i>
	<i>Creștere economică / Competitivitate economică</i>	<i>Acțiunea de reformă nr.5. Cadrul instituțional administrativ și de reglementare agricolă este consolidat pentru o mai bună integrare în lanțurile valorice internaționale. Dezvoltare rurală.</i>	<i>Programul de creștere economică pentru Republica Moldova</i>
	<i>Sector agroalimentar competitiv, centrat pe lanțurile valorice cu un potențial sporit, dezvoltat în armonie cu mediul și rezilient la schimbările climatice, care consolidează securitatea și siguranța alimentară și oferă bunăstare și condiții de trai mai bune în mediul rural</i>	<i>OG1. Fortificarea potențialului sectorului agricol primar și promovarea practicilor agricole inteligente, durabile și reziliente la schimbările climatice; OG2. Dezvoltarea industriei alimentare și diversificarea piețelor; OG3. Susținerea unei dezvoltări socioeconomice rurale durabile;</i>	<i>Strategia națională de dezvoltare agricolă și rurală pe anii 2023-2030, aprobată prin HG nr. 56/2013</i>

SDSE Iezărenii Vechi 2026-2030

<i>Regional</i>	<i>Dezvoltarea regională și locală</i>	<i>- OG1. Creșterea competitivității și ocupării forței de muncă a regiunilor;</i>	<i>Strategia națională de dezvoltare regională pentru anii 2022-2028, aprobată prin Hotărârea Guvernului nr. 40/2022</i>
<i>Raional</i>	<i>Raionul Sîngerei, recunoscut pentru patrimoniul său natural și cultural, pol regional cu o economie sustenabilă, performantă și interconectată, bazată pe eficiență, eficacitate și inovare, care oferă bunăstare și oportunități de formare și ocupare de calitate pentru toți.</i>	<i>OS1. Implementarea, dezvoltarea și eficientizarea infrastructurii publice locale OS2. Asigurarea condițiilor pentru crearea unor activități economice rentabile, sporind totodată numărul locurilor de muncă în raion; OS3. Modernizarea, dezvoltarea și eficientizarea sistemului de educație, optimizarea sistemului de sănătate și protecție socială din raion.</i>	<i>Strategia de dezvoltare a raionului Sîngerei</i>

Totodată, acțiunile SDSE sunt alinate la Programul de Reformă economică 2025-2027, Programul de țară pentru munca decentă 2027, Strategia de dezvoltare „Educație 2030”, Strategia de alimentare cu apă și sanitație (2014-2028), Strategia energetică a Republicii Moldova pînă în anul 2030, și alte documente strategice.

1.3. Scopul Strategiei

Strategia de dezvoltare socio-economică a fost elaborată pentru a da un răspuns coerent la necesitățile de dezvoltare a comunei Iezărenii Vechi, rî Sîngerei, și de a contracara problemele predominante economice, sociale și de mediu cu care se confruntă locuitorii.

Dezvoltarea socio-economică a comunei Iezărenii Vechi, se poate realiza numai în condițiile unei strategii susținute de întreaga comunitate, care să stabilească cu claritate alternativele de dezvoltare ale comunei, să identifice și să contureze viziunea asupra viitorului comunității.

Pentru a avea susținerea și sprijinul comunității, în rezultatul discuțiilor în cadrul GPS, pe parcursul elaborării SDSE, s-a stabilit ca în procesul de implementare a obiectivelor de dezvoltare socio-economică să se ia în considerare următoarele criterii:

- coeziunea și solidaritatea cetățenilor din ambele sate;
- puterea comunica bază a dezvoltării;
- dezvoltarea durabilă pentru toate generațiile;
- obiective locale cu caracteristici de calitate.

Pentru o dezvoltare ținută, coerentă, coezivă și proporțională, în SDSE sunt trasate domenii prioritare de acțiune. Planificarea pentru fiecare domeniu este realizată pe 3 niveluri:

- nivel strategic/proiecte - pe termen lung;(3-5 ani)
- nivel tactic/proiecte - pe termen mediu; (1-2 ani)
- nivel operațional/proiecte - pe termen scurt (până la 12 luni).

În acest fel, SDSE acoperă complet aria de dezvoltare strategică a comunei Iezărenii Vechi pentru perioada 2026-2030.

1.4. Metodologia de elaborare

Metodologic, prezenta strategie se bazează pe următoarele instrumente și proceduri de lucru:

- *analiza de conținut a actelor normative, documentelor strategice de diferit nivel (global, european, național, sectorial, raional, local) și a rapoartelor de activitate a autorităților publice locale și raionale;*
- *analiza de date statistice din surse organizate, realizată de grupul pentru planificare strategică;*
- *interviuri în profunzime cu factori decizionali și de opinie din structura domeniilor cheie analizate;*
- *analiza SWOT.*

Pentru cercetarea calitativă, GPS a utilizat interviuri în profunzime, iar cercetarea cantitativă a fost realizată prin utilizarea anchetelor. Instrumentul de colectare a datelor este chestionarul aplicat angajaților Primăriei și cetățenilor comunei Iezărenii Vechi.

Punctul de pornire în procesul elaborării SDSE a comunității au fost necesitățile locale, identificate pe domenii de interes, și integrate în strategiile de dezvoltare.

Pentru a obține această informație, au fost consultate următoarele surse:

1. **Site-ul oficial al Primăriei Iezărenii Vechi**, unde sunt publicate noutățile consiliului comunal, rapoartele financiare anuale și planuri bugetare;
2. **Pagina oficială a Primăriei** Comunei Iezărenii Vechi pe rețele sociale (facebook.com/iezareniivechi.primaria)
3. **Deciziile Consiliului** Comunal și **Dispozițiile Primarului** comunei (actelocale.md)
4. **Rapoarele Primarului** privind realizările administrației publice locale;
5. **Portalul achizițiilor publice** (www.e-licitatie.md), unde sunt plasate informații detaliate despre achizițiile de utilități și proiectele financiare ale autorităților locale;
6. **Pagina oficială a Consiliului Raional Sîngerei**, care publică strategii de dezvoltare a raionului, planuri financiare și alocări pentru infrastructura locală și proiectele de utilități, inclusiv și pentru comuna Iezărenii Vechi;
7. **Paginile oficiale ale autorităților publice centrale.**

În baza rezultatelor obținute și prin analiza tendințelor de dezvoltare au fost elaborate recomandările pentru dezvoltare socio-economică a comunei Iezărenii Vechi, rl. Sîngerei, pentru următorii 5 ani.

II. PROFILUL COMUNEI IEZĂRENIII VECHI

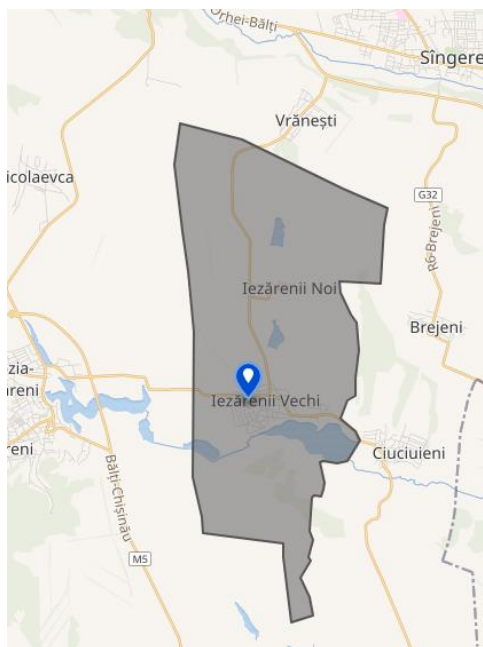
2.1. Date generale (istoric, așezarea geografică, mediu, flora și fauna)

Iezărenii Vechi este o comună rurală în raionul Sîngerei, Republica Moldova, formată din localitățile **Iezărenii Vechi** și **Iezărenii Noi**.

Nr. ord.	Denumirea UAT/ Reședința UAT	Localitățile constitutive	Anul atestării	Hramul localității
1.	Comuna Iezărenii Vechi s.Iezărenii Vechi	Iezărenii Vechi	1523	22 mai, de Sf. Nicolae.
2.		Iezărenii Noi	1898	

Cele două localități ale comunei se situează în apropiere una față de alta, fiind delimitate printr-un hotar vizibil. Satul de reședință a comunei Iezărenii Vechi este amplasat pe malul stâng al râului Ciulucul de Mijloc, la o distanță de 12 km de Sîngerei, 36 km de Bălți și 105 km față de Chișinău.

Suprafața totală ocupată de comună este **3262,62** ha, iar suprafața intravilanului este de circa **1570,30** ha.

Relieful comunei reprezintă o câmpie deluroasă.

Satul se află în sud-vestul podișului Ciuluc-Soloneț, cu înălțimi medii. Cea mai înaltă colină din cadrul satului este pîcul *Hurez* care are o altitudine de 258 m.

Populația comunei este de aproximativ **1,1 mii locuitori**.

Istoric

Satul Iezărenii Vechi are o tradiție istorică îndelungată, fiind atestat documentar din anul 1523.

Primele așezări umane, descoperite pe teritoriul satului, datează din mileniile XL – XII î. Hr. Dovezile existenței oamenilor în acea epocă constituie unelte din cremene datând din paleolitic. Alte două localități existente prin anii 6000 – 5000 î. Hr. Pe vetrele acestora s-au găsit obiecte de trecere de la mezolitic la neolitic. Pe locul altor trei vetre, din anii 5500 – 5000 î. Hr., s-au descoperit diferite obiecte din cremene, vase de argilă din neolitic etc.

În anii 3500 – 4000 î. Hr. pe moșia satului se afla o așezare umană, pe vatra căreia s-au descoperit obiecte casnice, mai ales vase din lut din eneolitic, din epoca pietrei și aramei (mileniile IV – III î. Hr). La sfârșitul mileniului II există 2 sate care au fost arse. În epoca romană exista un sat ce fusese distrus în 376 e.n. de către huni.

După întemeierea Țării Moldovei, aici au luat ființă 4 sate care au dăinuit până la sfârșitul secolului XVII, apoi un singur sat până la sfârșitul secolului XVIII. Locuitorii ultimului

sat au și alcătuit localitatea actuală. Satul a fost atestat documentar la 25 martie 1523 cu numele de Ivereni.

În 1794 în Iezăreni se contruiește o bisericuță din lemn. În anii 1812 – 1821 moșia Iezăreni se află în posesia comerciantului ieșian Ioan Matei care avea 2 iazuri, 2 mori, 3 livezi și 5 vie. La recensământul oficial din 1859 s-a înregistrat o populație de 623 persoane. La începutul sec. XX în Iezărenii Vechi (numiți pe atunci Izereni) erau 72 de case cu o populație de 589 suflete. Încă din acea perioadă în apropierea satului era un heleșteu - lac amenajat pentru creșterea peștilor. Țăranilor le revinea 648 de desetine de pământ. Pe moșia satului existau vie și livezi.

După unirea Basarabiei cu România, datorită reformei agrare din 1922, 155 de țărani au fost împroprietăriți cu 641 ha de pământ moșieresc. După Primul Război Mondial și până la cedarea Basarabiei în 1940 (conform Recensământului din 1930) Iezărenii Vechi (sub denumirea de Ezerenii-Vechi) erau incluși în Plasa Slobozia Bălți, județul Bălți iar după desființarea Plasei Slobozia Bălți se găsește în Plasa Sângerei.

În perioada interbelică populația satului a continuat să crească, deși s-au înrestrat ani cu declin. În 1923 în satul Iezăreni locuiau 520 de oameni, în 1930 – 923; în 1933 – 740; iar în 1940 – 1 138 persoane. În 1924 se construiește o biserică care în prezent are statut de monument arhitectural.

În timpul celui de al Doilea Război Mondial și din cauza foamei generate de fiscalitatea excesivă a sovieticilor populația satului s-a redus cu peste 300 de locuitori.

Din 1941 și până în 1944 Iezărenii Vechi fac parte din Plasa Bălți, Plasa Sângerei fiind desființată.

În perioada regimului comunist în Iezărenii Vechi era localizat sediul colhozului „Serghei Lazo”. Populația și activitatea economică este caracterizată printr-o creștere. Astfel în 1969 producția globală constituia 1,1 mln ruble sovietice, cea mai mare parte revenind pomiculturii și viticulturii – 345 mii ruble, fiind urmate de creșterea animalelor – 295 mii ruble; cultura plantelor tehnice – 283 mii ruble; cultura cerealelor – 162 – mii ruble. Venitul net în bugetul satului în 1969 era de 244 mii ruble. În 1970 în Iezărenii Vechi locuiau 1555 persoane [5]. Din punct de vedere administrativ satul este inclus în Raionul Lazovsc.

La recensământul din 1979, numărul locuitorilor constituia 1 828 de persoane, iar la cel din 1989 – 1 636.

Populația satului Iezărenii Vechi nu a susținut referendumul unional cu privire la păstrarea Uniunii Sovietice. După declararea independenței Republicii Moldova pământul a fost reîntors țăranilor. Raionul Lazovsc, ce includea Iezărenii Vechi, este redenumit în Sângerei. Unitatea administrativă este păstrată până în 1998, când are loc formarea județelor, și reînființată prin reforma administrativă din 2001. În perioada existenței județelor, Iezărenii Vechi făceau parte din județul Bălți.

În Dicționarul Geografic al Basarabiei din anul 1904, scris de Zamfir Arbore sunt menționate cele două localități ca: IZERENI*, sat, înjud. Bălți, așezat pe țărmul stâng al râului Ciulucul-de Mijloc. Face partedin volostea Chișcăreni. Lângă sat este un heleșteu. Are 72 case cu o populație de 589 suflete; biserică și școală rusească. Țăranii posedă pământ de împroprietărire 648 desetine. Proprietarii: Consioti, are 1395 des., moștenitorii Leonard, 1174 des., D-na Filatov, 221 des. Sunt vie și livezi cu pomi.

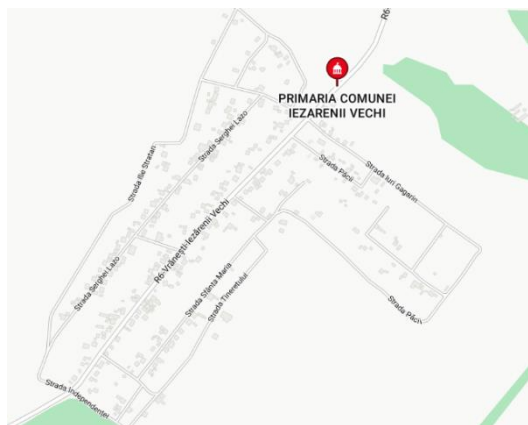
Azi Iezărenii Vechi.

Etimologie. Numele satului Iezărenii Vechi provine de la apelativul *iezer*, cu sensul general cunoscut „lac natural”, „lac foarte adânc”, „lac fără mlaștini”, cuvânt foarte vechi în limba română, împrumutat din limba slavă (езеръ, езеро – „lac”)¹. Denumirea fixează în partea locului existența unui lac natural de luncă pe șesul văii largi a râului Ciulucul de Mijloc.²

Așezarea geografică

Comuna Iezărenii Vechi este situată în raionul Sîngerei, în partea de nord a Republicii Moldova, pe malul stâng al râului Ciulucul de Mijloc, o sub-unire a bazinului râului Răut, la altitudinea de 88 metri fata de nivelul marii.

Primăria Comunei Iezărenii Vechi intră în componența Raionului Sîngerei - unitate administrativ-teritorială a Republicii Moldova. Raionul Sîngerei, creat la 23 mai 2003, include 26 de primării, în cadrul cărora sunt 70 localități cu o populație de aproximativ 56 mii locuitori. Astfel, comuna Iezărenii Vechi constituie 2,8% din localitățile raionului și 3% din populația raionului Sîngerei.

Satul e așezat lângă mari iazuri piscicole dintre s.Chișcăreni și s.Ciuciuieni. Piscul Horez de peste iaz are o altitudine de 258 m, restul colinelor din jurul așezării sunt mult mai joase.

Râpe: Râpa lui Năstase, Râpa lui Chelmescu;

Lacuri: Hamzău, Șleomca, La răchițe, Lăzoaia, Moș Andrei, La porcărie.

Iazuri: În fața satului, La Grădină, La Băjereanu, La brigadă.

Dealuri: Trei Dealuri, Oușor, Petroiu, Horezul.

Comuna Iezărenii Vechi este în apropiere de drumul de importanță internațională **M14**: Brest-Briceni- Chișinău- Tiraspol- Odessa. Comuna se învecinează la Nord cu s. Vrănești, la Vest- Chișcăreni, la Sud- Est – S. Ciuciuieni, la Sud - Flămânzeni.

Localitatea are acces la :

- Transport auto: M14, transport de tranzit traseul Chișinău - Bălți; Distanța pînă la or. Sîngerei este de 9 km, pînă la Chișinău 101 km ;
- Transport feroviar : pînă la stația ferată - s.c.f. Bălți – 29 km, s.c.f. Fălești – 25 km pe magistrala Chișinău – Bălți; Cel mai apropiat nod de cale ferată se află în or. Biruința.
- Transport aerian : *aeroportul internațional* este situat la o distanță de 125 km (aeroportul Chișinău) și circa 40 km pînă la aeroportul de la Bălți.

Prin urmare, așezarea geografică favorabilă a comunei pe axa Bălți- Chișinău, în special, apropierea de drumul de importanță internațională M14, deschide premise de dezvoltare economică a comunei, dezvoltarea turismului și mobilitatea populației spre centrele economice regionale.

¹Eremia, Anatol. Dicționar toponimic (VI). In: *Limba Română*, 2014, nr. 4(226), pp. 129-134. ISSN 0235-9111; *Dicționarul elementelor românești din documentele slavo-române. 1374-1600*. București: Editura Academiei Republicii Socialiste România, 1981, p. 111.

²Eremia, Anatol. Tezaurul toponimic al Moldovei studiu interdisciplinar: geografic, istoric, lingvistic. In: *Buletin de Lingvistica*, 2011, nr. 12, pp. 71-80. ISSN 1857-1948.

Condiții de mediu

Relieful este caracteristic pentru regiunea de stepă de pe **Câmpia Bălților** – terenuri predominant drepte cu ușoare denivelări.

Din punct de vedere **geologic** în structura scoarței terestre predomină roci sarmațiene, în principal *argile* și *calcare*. Ca și întreg teritoriul al republicii, comuna se află într-o zonă seismică activă, în apropierea focarului Vrancea din zona Carpaților de Curbură. Intensitatea maximă posibilă a cutremurilor conform scării Mercalli este de 6 – 7 grade.

Clima este **temperat-continentală**, cu veri calde și ierni reci, precipitații moderate (circa 450–550 mm anual), tipică pentru nordul Moldovei, evidențiind-se cele patru anotimpuri: iarna, primăvara, vara și toamna.

Temperatura medie a aerului oscilează vara între +18° și + 30 °C, iar iarna între -3° și -15 °C. Pe întreg parcursul anului predomină vânturile cu direcțiile dinspre nord-vest și nord și, precum și din sud și sud-est. Vânturile nord-vestice sunt cele mai frecvente, predomină în lunile mai – iunie și octombrie. Majoritatea precipitațiilor sunt aduse de aceste mase de aer. Iarna vânturile nordice cauzează apariția viscolului și chiciurei, caracteristice pentru lunile decembrie și ianuarie. Vânturile sud-estice sunt frecvente în lunile iulie – august, aducând ridicarea temperaturii, în unii ani și caniculă. Aceste vânturi, de asemenea, se intensifică și în luna noiembrie.

Presiunea medie anuală este cea generală pe republică – 763 – 764 mm a coloanei de mercur.

Cantitatea medie anuală de precipitații atmosferice este de 500 mm. Suma precipitațiilor atmosferice pentru perioada de vegetație active este de 429 mm. Stratul de zăpadă este de 10 – 25 cm, în unele ierni poate ajunge chiar și la 30 – 50 cm.

Resurse de apă. Fiind caracterizat prin resurse acvatice sub formă de bazine (iazuri) și având un relief predominant de altitudini joase (pînă la 90 m), cu o bonitate a solurilor (60%) de nivel mediu național, relieful comunei este prielnic pentru creșterea cultivarea culturilor cerealiere, pomicultura, plante tehnice.

Fondul acvatic al comunei este format din suprafață totală a celor **10** bazine acvatice este de **197,60ha**, cu o diminuare de **2,6%** în comparație cu anul **2020**. Actualmente, din cele 10 bazine un singur bazin este în stare satisfăcătoare, 2 bazine s-au uscat, iar 7 bazine sunt înămolite.

Apele de suprafață. Comuna este traversată sau apropiată de *râuri mici și pâraie*. Cele mai importante în zonă fiind **Ciulucul de Mijloc** (afluent al Răutului), care influențează direct mediul și agricultura locală.

Pentru comparație, la nivelul întregului raion Sîngerei, resursele de ape de suprafață (râuri și lacuri) ocupă aproximativ **3,16% din suprafața totală** și sunt importante pentru agricultura și potențial piscicol.

Soluri. În zonă predomină solurile de cernoziom tipice, slab humifer. În lunca râului s-au format solurile aluviale tipice. Sunt frecvente procesele de eroziune și alunecările de teren.

Zona din jurul Iezărenii Vechi, ca și întregul raion Sîngerei, se află pe un **sol fertil (cernoziom/molisol)**, favorabil agriculturii. Aceste soluri din câmpiile nordului Republicii

Moldova sunt recunoscute pentru **fertilitate și productivitate ridicată**, susținând culturi vegetale diverse, inclusiv cereale, plante tehnice și furaje.

Teritoriul raional este dominat de terenuri agricole (peste 50% din suprafața totală), ceea ce arată potențialul agricol ridicat și dependența economiei locale de agricultură.

În comună, o mare parte din terenuri este utilizată în agricultură și pomicultură, atât la scară mică, cât și pentru ferme familiale.

Trebuie de menționat, pe teritoriul comunei, actualmente, există suprafețe afectate de alunecări de teren.

Flora și Fauna

Teritoriul comunei Iezărenii Vechi se încadrează în ecosistemele agricole cu elemente de stepă și mici fâșii de vegetație naturală.

Denumirea indicatorilor	2020	2021	2022	2023	2024
Suprafețele totale ale fondului forestier, inclusiv:	79.20	79.20	79.20	79.20	79.20
Păduri, ha	47.94	47.94	47.94	47.94	47.94
Fâșii de protecție, ha	31.26	31.26	31.26	31.26	31.26

Vegetația este reprezentată de plante specifice zonelor de câmpie, cu unele particularități de stepă și silvostepă. Speciile de arbori și arbuști mai răspândite sunt stejarul, carpenul, fagul, frasinul, arțarul, plopul, salcâmul. Flora este bogată și în plante de cultură: cerealiere, legumicole, tehnice, floricole; pomi fructiferi, viță-de-vie. Fauna o alcătuiesc speciile tipice de câmpie: vulpea, iepurele, țistarul, iar dintre păsări – vrabia, ciocârlița, graurul, pițigoii, cucul, cioara, potârnichea, prepelița, porumbelul de câmp, ciocănitorea. Speciile de pești cele mai răspândite, din lacuri și iazuri, sunt crapul, carasul, șalăul, plătica, baboiul, țiparul³.

În raionul Sîngerei, pădurile și fâșiile forestiere ocupă circa **10-11% din suprafață**, fiind importante pentru biodiversitate, combaterea eroziunii și microclimat. Speciile cele mai frecvente includ **stejar, frasin, carpen și altele**, iar vegetația spontană cuprinde plante de stepă și pajiști. Dentrariile și grădinile publice extinse lipsesc.

Vânătorii din zona respective pot vâna căprioare, vulpi, rate sălbatice și fazani.

Schimbările climatice. În ultimii 10 ani pe întreg teritoriu Republicii Moldova se înregistrează fenomene de schimbare a climei: secetă, vânturi, arșiță. Analiza datelor meteo din ultimii 75 de ani arată că parametrii principali ai climei din Republica Moldova au fost supuși multiplelor fenomene climatice, unele dintre ele influențând vădit procesul de creștere în ramura agricolă. Indicii de majorare a temperaturilor anuale pentru perioada analizată (1945-2020) au constituit: de la +9,25 °C la +11,4 °C (cu +2,15 °C, sau cu +0,0287 °C anual).

Luând în vedere necesitatea implementării unor programe, proiecte la eficientizarea a consumului de energie, utilizarea surselor de energie regenerabile, combaterea schimbărilor climatice, coordonarea eforturilor întru diminuarea poluării mediului,

³Anatol EREMIA (2010). „Arealul Sîngerei. Considerații geografice, istorice, sociolingvistice” (PDF). *Akademos*. Nr. 1(16): 104 – 113

SDSE Iezărenii Vechi 2026-2030

rezultate din utilizarea energiei pentru activitatea umană, Consiliul Local Iezărenii Vechi a adoptat o decizie la finele anului 2025 cu privire la aderarea APL Iezărenii Vechi la **Convenția Primarilor privind Energia și Clima 2050**. Prin această Decizie APL și-a asumat angajamentul să stabilească obiective pe termen mediu și lung, în concordanță cu obiectivele UE și țintele naționale. Scopul acțiunilor este de a depune efort pentru **atingerea neutralității climatice până în 2050**, ținând cont de țintele minime definite de Consiliul Convenției Primarilor – Est. APL Iezărenii Vechi și-a propus să dezvolte un parteneriat climatic local cu toți actorii sociali și să elaboreze un plan de acțiune pentru atenuarea schimbărilor climatice și adaptarea la acestea, păstrând totodată incluziunea.

2.2. Potențialul uman

Datele statistice recente, bazate pe rezultatele *Recensământului populației și locuințelor 2024* din Republica Moldova, referitoare la comuna Iezărenii Vechi din raionul Sîngerei, denotă o diminuare a numărului populației.

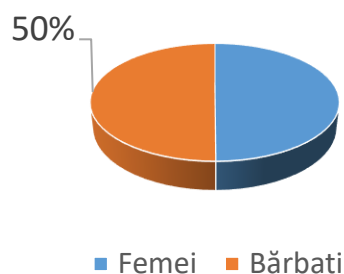
Astfel, conform datelor biroului de statistică, comuna **Iezărenii Vechi** are o populație totală de **1 156 locuitori**, inclusiv

- Bărbați: **579 persoane;**
- Femei: **577 persoane.**

Structura pe vârste a populației:

- 0–14 ani: **263 per.;**
- 15–64 ani: **722 per.;**
- 65+ ani: **171 per.**

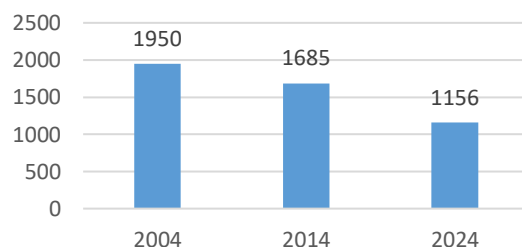
Populația comunei Iezărenii Vechi,
2024

Populația predominantă este de origine moldovenească (~1 110 persoane), cu o minoritate mică de români și foarte puțini ucraineni sau ruși. *Comparativ cu recensămintele anterioare*, populația comunei Iezărenii Vechi înregistrează o *scădere semnificativă, de peste 40 la sută, raportată la anul 2004*:

- În 2024 comuna a înregistrat – **1156 locuitori**;
- în 2014 comuna avea aproximativ **1 685 locuitori**;
- în 2004 se înregistraseră circa **1 950 locuitori**.⁴

Dinamica demografică,
persoane

Pentru comparație, populația estimată a raionului Sîngerei la recensământul 2024 este de aproximativ **55 933 locuitori** în total (inclusiv orașul Sîngerei și comunele), pe când în 2014 populația raionului era de circa 88 mii persoane (o descreștere de 36%).

2021	Total	0-14	0-3	3-6	3-7	7-16	15	–	58/63+
------	-------	------	-----	-----	-----	------	----	---	--------

⁴ Statistica.md

SDSE Iezărenii Vechi 2026-2030

							57/62	
Comuna) Iezărenii Vechi	1764	362	110	117	124	141	1154	248

Sursa: datele Primăriei Iezărenii Vechi, 2025

În 2025, populația comunei Iezărenii Vechi, este de **1156** locuitori (femei -50%, bărbați - 50%), dintre care în vârstă aptă de muncă **722** persoane (52% femei, 48% bărbați), grad de invaliditate - **73** persoane.

Populația absentă din comună (mai mult de 1 an) se ridică la 90 persoane sau circa 8% din numărul total al locuitorilor comunei.

Pe parcursul anului, în jur la 200 persoane (80 femei și 120 bărbați) sau cca. 17% din locuitorii comunei pleacă la munci temporare (până la 1 an), preponderent în țările UE, Rusia. Prin urmare, aproximativ jumătate din numărul total de locuitori ai comunei au tendința de a pleca peste hotare pentru satisfacerea nevoilor financiare.

Conform datelor statistice, copiii de vârstă 0-14 ani constituie **23%** (263 persoane) din numărul total al populației comunei, populația în vârstă pensionării peste 65 ani - **15%** (171 persoane).

Tendința demografică

Demografia în comună urmează trendul general al satelor din Moldova — scădere demografică constantă în ultimii 20 de ani.

Tabel: Dinamica sporului natural, com. Iezărenii Vechi

Denumirea indicatorilor	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Numărul nou-născuților	15	14	16	11	10	17
Numărul decedaților	21	22	14	21	20	10
Spor natural	-6	-8	+2	-10	-10	+7

Sursa: datele Primăriei Iezărenii Vechi, 2025

Reducerea populației este influențată de migrație externă și spor natural negativ la nivel local și național (populația Republicii Moldova a scăzut cu aproape 14% între 2014 și 2024).

Denumirea indicatorilor	2020	2021	2022	2023	2024
Numărul imigranților în localitate	-	-	-	-	-
Numărul emigranților din localitate	19	16	18	20	10

Sursa: datele Primăriei Iezărenii Vechi, 2025

În mediu, pe an emigrează din localitate circa **16** persoane.

Structura familiilor și gospodăriilor. Numărul gospodăriilor - **560**, dintre ele conduse de femei - 158, de bărbați - 402 gospodării.⁵

⁵Datele Bugetului local pentru 2026, Primăria Iezărenii Vechi.

În concluzie, *populația Iezărenii Vechi este relativ mică și în scădere*, o tendință comună în multe sate din Moldova. Există un *echilibru relativ de sexe* (50.1% bărbați vs 49.9% femei).

Structura pe grupe de vârstă arată un procent semnificativ de populație activă (15–64 ani), dar și o prezență notabilă a persoanelor în vârstă (65+).

Implicații pentru economie. Reducerea populației poate afecta forța de muncă disponibilă, dinamica consumului local și sustenabilitatea serviciilor publice.

2.3. Infrastructură și utilități

Drumuri locale

Lungimea drumurilor locale este de 34,5 km. APL asigură întreținerea și reparația necesară a infrastructurii drumurilor locale pentru a oferi locuitorilor posibilitatea de a circula în maximă siguranță. Anual, autoritățile locale repară/reabilitează în jur de 5% din lungimea drumurilor. Costul mediu de întreținere a unui km de drum este de 14586 lei. Pentru reparația drumurilor anual pe cap de locuitor se cheltuie – 343,50 lei.

Investițiile în drumurile din Iezărenii Vechi, ca și în raionul Sîngerei, ca întreg, sunt dependente de fondurile acumulate. În planurile strategice raionale (istoric și continuat) figurează obiective de **reabilitare a drumurilor locale și rationale**:

L282 R6 – Vrănești – Iezărenii Vechi – 8,5km;

L282.1 Drum de acces spre s Iezărenii Noi -2,0km.

În ultimii ani, drumurile rămân, în mare parte, **neasfaltate sau cu întreținere periodică**, cu reparații sezoniere executate de administrația raională sau locală — un fenomen comun în comunele rurale din Moldova.

Programele naționale recent puse în aplicare (bugete pentru reparația drumurilor locale decentralizate, inclusiv prin fonduri raionale și regionale, Fondul Național de Dezvoltare Regională și Locală) pot influența pozitiv starea drumurilor și în Iezărenii Vechi în anii următori.

Autoritățile locale includ des în consultările și bugetele anuale **secțiuni despre „Drumuri Iezărenii Vechi”** (de exemplu în materialele publicate pentru consultări publice din 2025), ceea ce indică planificare și alocări bugetare pentru lucrări de întreținere a drumurilor locale.

Drumurile care deserveșc comuna fac parte din sistemul raional și local (străzi locale și drumuri de acces).

Achizițiile directe ale primăriei și cele ale Consiliului Raional includ, de obicei, lucrări de întreținere (peticire, amenajare, reparații sezoniere).

Administrația publică locală Iezărenii Vechi prin intermediul proiectelor de reabilitare cu finanțare externă au realizat modernizări ample ale infrastructurii drumurilor:

- Construite - 5 km drum asfaltat (2021);
- Reabilitate - 750 m de drum local (2021), 1000 m (2022),
- Amenajate a câte 200 m de stradă pietonală (2022, 2023).

În practică, aceasta înseamnă că drumurile locale sunt întreținute, dar condiția lor poate să varieze în funcție de bugetul anual și intervențiile de sezon.

Utilități publice (apă, canalizare, energie, gaz)

În prezent în comuna Iezărenii Vechi, r.nul Sîngerei, este implementat un sistem centralizat de alimentare cu apă a caselor de locuit și a edificiilor social-administrative.

La momentul actual, 86% (480) dintre gospodăriile comunei Iezărenii Vechi sunt conectate la rețeaua centralizată de apeduct ca urmare a implementării proiectelor de dezvoltare rurală a comunei Iezărenii Vechi pentru anii precedenți. Alimentarea cu apă este îndeplinită prin intermediul a 4 fântâni arteziene. Costul unui m³ de apă este de 18 lei, suficient pentru a acoperi deservirea sistemului de apeduct și întreținerea tehnică a acestuia.

Totuși, sursa principală de aprovizionare cu apă potabilă o constituie fântânile de tip mină. În localitate sunt puse în exploatare **60** fântâni de tip mină a căror apă este utilizată de către localnici pentru necesitățile casnice de zi cu zi. Cu toate acestea, există un risc real și continuu ca în unele zone ale localităților calitatea apei din fântâni să fie *nesatisfăcătoare*. În acest caz, este necesară efectuarea unei analize a calității apei, cu o marcare ulterioară a fântânilor (caracteristicile rezultatelor analizei).

Aprovizionarea cu apă — situație generală și date recente

Nivel national. Pentru comparație, în 2024, la nivelul întregii Republici Moldova:

- **1006 localități sunt conectate la sisteme publice de alimentare cu apă**, ceea ce reprezintă un procent semnificativ din totalul localităților țării.
- Lungimea totală a rețelelor publice de distribuție a apei a ajuns la **21,6 mii km** (+3% față de 2023).
- Volumul total de apă livrat consumatorilor a fost de **101,9 milioane m³**, din care circa **72,4 mil. m³ pentru populație**.

Apa potabilă pentru localnici este asigurată din cele peste **60** fântâni de mină și 3 fântâni arteziene din perimetrul comunei și din apeductul local. În ultimii ani, zona face parte dintr-un **proiect regional de construcție a rețelelor magistrale de alimentare cu apă** din conducta Soroca-Bălți-Sîngerei, ceea ce va furniza apă potabilă mai sigură locuitorilor din Iezărenii Vechi și alte localități.

N d/o	Denumirea indicatorilor	2020	2021	2022	2023	2024
1.	Volumul de apă consumat în scopuri menajere, mil. m ³ /an	21,4	23,3	26,5	25,8	27,2

Sursa: datele Primăriei Iezărenii Vechi, 2025

Trendul consumului de apă este unul crescător, gospodăriile folosind surse locale. Proiectul regional de asigurare cu apă potabilă în desfășurare va crește fiabilitatea resurselor de apă potabilă.

Rețele de alimentare cu apă:	2020	2021	2022	2023	2024
Lungime totală, km	17,6	17,6	17,6	17,6	17,6
Număr de consumatori conectați	459	467	486	492	499

Sursa: datele Primăriei Iezărenii Vechi, 2025

Situația raionului Sîngerei. Datele statistice la nivel de raion și pentru sate (precum Iezărenii Vechi) nu sunt subdivizate public în rapoartele publice ale Biroului Național de Statistică.

Potrivit **Strategiei de Dezvoltare a raionului Sîngerei (2021-2028)**, aprovizionarea cu apă prin rețele publice în raion este mai redusă decât media națională, fiind estimată la circa ~53% din gospodării conectate (cu 64% în urban și ~50% în mediul rural).

Autoritățile planifică creșterea acestui indicator spre obiectivul regional de 90% conectare până în 2028, dar este necesar un efort de investiții substanțial pentru extindere și modernizare.

Concluzie: Raionul Sîngerei este în linie cu tendința națională de extindere a rețelilor de apă, dar are încă un nivel sub medie comparativ cu alte regiuni din Republica Moldova, în special în mediul rural.

Din aceste considerente, comuna Iezărenii Vechi este inclusă în proiectul regional de construcție a **rețelilor magistrale de alimentare cu apă** conectate la conducta magistrală **Soroca-Bălți-Sîngerei**. Contractul este semnat pentru construcția rețelilor magistrale de alimentare cu apă pentru 10 localități din raion — printre care și **Iezărenii Vechi**. Valoarea investiției este de **50,94 milioane MDL** finanțată prin **Fondul Național pentru Dezvoltare Regională și Locală**. Durata contractului: executarea lucrărilor este planificată pentru perioada **2025-2032**. Prin această lucrare, satul va avea conectare la apă potabilă de calitate din sursă regională, ceea ce ar trebui să îmbunătățească substanțial accesul gospodăriilor la rețeaua de apă potabilă.

Stadiu actual (finalul anului 2025): proiectul este în faza de achiziții și pregătire a executării lucrărilor (inclusiv supravegherea tehnică). *Aceasta este cea mai importantă evoluție recentă pentru alimentarea cu apă în Iezărenii Vechi.*

Totodată, comuna dispune de perspectiva construcției sistemelor de irigare în domeniul agricol, folosind bazinele acvatice de pe perimetrul comunei. Prioritatea respectivă este una strategică atât pentru APL, cât și pentru localnici. În această direcție urmează de demarat implementarea unor proiecte de irigație, la scară mică și mijlocie, pe unele sectoare de teren din perimetrul agricol, care sunt amplasate în imediata apropiere de bazinele și râurile menționate anterior. Construcția și reabilitarea sistemelor de irigare vor permite sporirea productivității terenurilor, cât și asigurarea unor produse agricole de calitate.

Servicii de canalizare

Comuna Iezărenii Vechi nu deține un sistem de canalizare centralizat a apelor uzate de la locuințe și obiectele social-administrative. Toți locuitorii evacuează deșeurile în bazine neautorizate, ceea ce constituie un pericol eminent pentru starea mediului înconjurător.

Situația în localitate este similară multor așezări rurale din Republica Moldova. Astfel, potrivit datelor anului 2024, numai **152 localități din Republica Moldova** erau conectate la rețele publice de canalizare. Lungimea totală a rețelilor pentru colectarea apelor uzate a fost de **5,7 mii km**.

În raionul Sîngerei, canalizarea publică este la un nivel **mult mai redus**. Doar un mic procent din localități beneficiază de servicii de canalizare — **aproximativ 9% din populație** la nivel raional, conform evaluării din strategia de dezvoltare a raionului.

În practică, sistemele de canalizare funcționale sunt rare în satele rurale; majoritatea gospodăriilor folosesc soluții individuale (*fose septice*) sau alte forme de evacuare a apelor uzate.

Concluzie canalizare: în Republica Moldova accesul la rețele de canalizare rămâne dificil, mai ales în mediul rural, cum este cazul raionului Sîngerei, și cazul comunei Iezărenii Vechi. Țările din regiune (România și alte țări europene) au cote mult mai ridicate.

Apă și canalizare – tarife recente în Republica Moldova

Potrivit **Agenției Naționale pentru Reglementare în Energetică (ANRE)**, pentru municipiul Chișinău (operatorul SA „Apă-Canal Chișinău”), noile tarife aprobate pentru 2025 sunt:

- **Apă potabilă** – 12,99 lei / m³ (creștere față de ~10,79 lei/m³)
- **Apă tehnologică** – 12,23 lei / m³ (față de ~8,11 lei/m³)
- **Canalizare și epurare ape uzate** – 5,63 lei / m³ (față de ~4,17 lei/m³)

Observație: acestea sunt tarifele urban-centrale pentru Chișinău – tarifele din alte localități pot fi egale, mai mici sau mai mari în funcție de operator și costurile locale. Unele rețele regionale au prețuri diferite, uneori semnificativ mai mici sau mai mari, după cum indică tarifele observate în operatorii raionali/regionali din 2025.

În Iezărenii Vechi –

- **Apă potabilă** – 18 lei / m³ (creștere față de 2024 ~15 lei/m³)
- **Apă tehnologică** – 18 lei / m³ (față de ~15 lei/m³)
- **Canalizare și epurare ape uzate** – nu există
- **Plata pentru salubritate** – 30 lei anual per persoană 18+.

Pentru comuna **Iezărenii Vechi** nu există încă proiecte publice separate privind construcția unei rețele centralizate de canalizare — nici în achizițiile publice locale, nici în planurile de dezvoltare regionale pentru 2025.

Lucrările de canalizare mai ample din raion (spre exemplu pentru orașul Sîngerei și Biliceni Vechi) nu includ, până acum, explicit Iezărenii Vechi.

Situația curentă: gospodăriile din sat folosesc soluții individuale (fose septice/sisteme proprii de evacuare), ceea ce este o practică uzuală în satele rurale moldovenești unde nu există rețea centralizată de canalizare.

Pentru a avea canalizare publică în Iezărenii Vechi ar trebui inițiate proiecte separate sau incluse în proiectele raionale viitoare

Gaz – acoperirea cu gaze naturale

Sistemul de alimentare cu gaze naturale din comuna Iezărenii Vechi asigură cu gaz natural instituțiile administrative din localitate. În pofida numeroaselor eforturi de asigurare a locuitorilor cu gaz natural necesar uzului casnic, gospodăriile realizează

SDSE Iezărenii Vechi 2026-2030

prepararea hranei la aragazuri aprovizionate din butelii de gaz lichefiat /electrice, precum și la cuptoare/sobe cu lemne/cărbune.

La nivel național și regional, rețelele de gaz se extind treptat, dar ponderea gospodăriilor conectate rămâne sub nivelul infrastructurii de apă potabilă. În mediul rural (Iezărenii Vechi) și raional (inclusiv Sîngerei) accesul la rețele de gaz pentru gospodăria este limitat — conectarea totală rămâne un obiectiv de investiții pe termen mediu-lung.

Exemple de probleme la conectarea gospodăriilor la gaze naturale sunt :

- Lipsa inițiativei private și a mijloacelor bănești;
- Costul ridicat a 1m³ gaz natural furnizat consumatorului final ;
- Imposibilitatea suplinirii de către solicitant a condițiilor prevăzute de către furnizor în avizul de racordare la rețeaua de gaze naturale.

Cu suportul SA "Moldova Gaz" în anul 2008 a avut loc gazificarea comunei. Pe parcurs au fost conectate numai instituțiile publice și 10 gospodării casnice.

Gaz natural - tarifele de distribuție reglementate. Tarifele de distribuție aprobate de ANRE pentru anul 2025 (reglementate pentru furnizorii regionali) sunt publicate oficial și arată astfel:

- o **Energocom** - 15502 lei și 12267 lei/1000 m³ - anul 2025.

Aceste tarife sunt cele de *distribuție*, iar costul final pentru consumator include și tarifele de furnizare și alte componente. În 2023–2025 s-au înregistrat creșteri semnificative ale prețului gazului în Moldova, ceea ce a împins facturile utilităților mai sus decât în trecut.

Energie electrică și diversificarea surselor

Pe raza comunei Iezărenii Vechi, r.nul Sîngerei există rețea de linii electrice aeriene de înaltă tensiune, tensiune medie și tensiune joasă. Comuna este asigurată cu energie electrică de către compania Red Nord SA. Starea liniilor de distribuție este bună.

Situație regională. În localitate, energia electrică este furnizată prin rețeaua națională, iar infrastructura este în general bine stabilită pentru consumul uzual al gospodăriilor și instituțiilor. În raion, există inițiative de **energie regenerabilă**: de exemplu, Spitalul raional Sîngerei a instalat un sistem fotovoltaic care acoperă ~30% din necesarul anual de energie, reducând costurile și sporind eficiența energetică.

Concluzie energie: Accesul la energie electrică este bun la nivel raional și comunal; proiectele de eficiență energetică și surse regenerabile **sunt tot mai promovate**, contribuind la reziliența infrastructurii, astfel, este necesar de promovate la nivel local.

Energia electrică pentru consumatorii casnici

ANRE a decis modificări importante ale tarifelor pentru 2025. Tarifele de referință actuale (pentru consumatorii casnici) din zona de nord sunt mai mari cu 0,58 lei, decât în zona de centru/sud:

- **Premier Energy (centre/sud)** – ~4.10 lei/kWh
- **FEE Nord (zona de nord)** – ~4.68 lei/kWh (2024), 4.00 lei/kWh (2026).

Aceste tarife au fost aprobate la începutul anului 2025 după creșteri semnificative ale costului de producere și import, determinate de schimbările din piața energiei în contextul crizei de aprovizionare. Ulterior, au fost introduse *unele reduceri temporare* (cum ar fi achitarea consumului până la o anumită limită la tarife mai mici sau compensarea în facturi de către Guvern), dar structura principală a tarifelor rămâne mai ridicată decât în anii precedenți.

Costul utilităților în context economico-social

Raportările recente indică că:

- Gospodăriile din Moldova, inclusiv din Iezărenii Vechi, cheltuiesc din ce în ce **mai mult din venitul lor pentru utilități**, comparativ cu nivelul mediu european (unde utilitățile depășesc în mod normal circa 10% din venit).
- Costurile la **energie electrică și gaz** s-au *triplat* sau mai mult în ultimii ani pe fondul schimbărilor din piața energie și al creșterii costurilor de import.

Pentru majoritatea familiilor rurale (inclusiv din raioane ca Sîngerei), **energia electrică și gazul reprezintă o pondere semnificativă în bugetul gospodăriei**, având în vedere că tarifele sunt comparabile (sau în unele cazuri mai mari) cu cele din centrele urbane, dar veniturile sunt adesea mai mici.

Iluminatul stradal.

În prezent comuna Iezărenii Vechi dispune de iluminare stradală cu becuri economice. Costul lunar actual al iluminatului stradal este achitat din bugetul local. *Lungimea străzilor iluminate este de 37 km cu un număr de 160 unități puncta de iluminat. Beneficiază de iluminatul stradal toată populația – 1156 locuitori (572 femei și 584 bărbați. Costul mediu pentru un km de străzi iluminate constituie 2243 lei. Costul mediu pentru un punct de iluminat constituie 518 lei. Costul serviciului raportat pe cap de locuitor în mediu constituie 56,60 lei.*

Aprovizionarea cu agent termic.

În edificiile sociale a comunei Iezărenii Vechi, energia termică este asigurată pe baza utilizării gazului natural. Datorită faptului că nu toți locuitorii au posibilitatea de a se conecta la rețeaua de gazoduct, aceștia își asigură căldura în sezonul rece pe baza sobelor și cazanelor autonome pe bază de lemne și/sau cărbune, instalațiilor termice improvizate.

Există suficiente premise de a implementa în majoritatea edificiilor social-administrative cazane autonome pe bază de biomasă, care furnizează agent termic la un preț mult mai jos comparativ cu utilizarea gazului natural. Premisele respective sunt legate de existența în regiune a agenților economici producători de bricheti/peleți la prețuri rezonabile, precum și abundența în regiune a materiei prime pentru producerea biomasei.

În perspectivă ar fi benefică efectuarea unor serii de lucrări de termoizolare a edificiilor social-administrative, ceea ce ar permite conservarea agentului termic și reducerea cheltuielilor pentru resursele energetice. Astfel, de lucrări ar fi binevenite și pentru gospodăriile casnice.

SDSE Iezărenii Vechi 2026-2030

Ca alternativă de economisire a resurselor financiare pentru resursele energetice este utilizarea energiei solare. Una dintre soluții ar fi utilizarea panourilor solare pentru apă caldă la instituțiile de învățământ din localitate, la Oficiul medicilor de familie, Căminul cultural, Primărie.

Managementul deșeurilor.

Implicat în evacuarea deșeurilor este Serviciul intercomunitar Chișcăreni. Serviciul este dotat cu utilajul și echipamentele necesare - un tractor multifuncțional, echipament de profilare a drumurilor, remorcă, tomberoane pentru gospodării casnice și instituțiile publice. Activitatea serviciului intercomunitar constă în eliminarea deșeurilor și a apelor uzate, asanare, salubritate și activități similare. În rezultat, cele 6 comune vecine, inclusiv Iezărenii Vechi, beneficiază de serviciile comunale de dezapezire și întreținere a drumurilor, amenajarea gunoiștilor, colectarea și transportarea organizată a deșeurilor menajere.

Prin Decizia Consiliului Local nr. 15 din 13.08.2025 APL Iezărenii Vechi participă la constituirea Asociației de Dezvoltare Intercomunitară „*Sîngerei Impreună*”, în calitate de fondator.

Rezumat comparativ — serviciile de utilități

Indicator	Nivel național (RM 2024)	Raionul Sîngerei (estimări)
Aprovizionare cu apă (gospodării conectate)	~65%+ localități	~53% gospodării (raion)
Rețea canalizare	~152 localități (puține)	~9% populație (foarte limitat)
Gaz natural	extindere în curs, variație regională	limitat în satele rurale, în comună
Energie electrică	infrastructură stabilă	bună conectivitate, inițiative regenerabile

Comparativ: raional vs național

Tip utilitate	Nivel mediu național aprox. (2025)	Situația așteptată la nivel rural/raional
Apă potabilă	~10–13 lei/m ³ (Chișinău; aprox. urban)	similare sau mai mici/mari în funcție de operator local
Canalizare	~5–6 lei/m ³ (Chișinău)	variabil, adesea fără sistem centralizat
Energie electrică	~4.1–4.7 lei/kWh	similare tarife regionale, în special sub FEE Nord
Gaz natural (distribuție)	2 700–5 800 lei/1 000 m ³ (distribuție)	similar pentru zonele deservite

Concluzii per utilități

Tarifele utilităților (apă, canalizare, electricitate, gaz) în Moldova au crescut în ultimii ani, ca urmare a creșterii costurilor de producție și a schimbărilor în piața energetică.

Compensațiile acordate de Guvern pentru consumul de energie electrică (spre exemplu, până la un anumit prag de consum) reduc presiunea asupra familiilor cu venituri mici.

Pentru gospodăriile rurale (inclusiv din raioane ca Sîngerei), costurile pot fi comparabile cu mediul urban sau chiar *mai ridicate per unitate de utilitate*, în contextul în care rețelele sunt mai fragmentate și nu există economii de scară.

Gospodăriile din Iezărenii Vechi sunt conectate la rețeaua națională de energie electrică ca aproape toate localitățile rurale din raion. În 2024, Primăria a planificat prin achiziții bugetare servicii legate de **distribuția energiei electrice și servicii conexe** (269 880 MDL), ceea ce indică cheltuieli comune de mentenanță și întreținere a infrastructurii locale de iluminat/publică legată de energie.

Nu există, până în prezent, date despre proiecte de **energie regenerabilă** direct în Iezărenii Vechi, dar în raion există inițiative fotovoltaice (de exemplu un parc fotovoltaic construit în satul Rădoaia în 2024), ceea ce poate **deschide posibilități de colaborare** la nivel comunal/regional în viitor.

Conectivitatea electrică este stabilă, fără întreruperi sistematice, dar administrația locală are periodic activități de întreținere/achiziții pentru servicii electrice.

Fondul locativ

Gospodăriile casnice și servicii locale. Actualmente, comuna Iezărenii Vechi dispune de 572 locuințe individuale particulare, din care 65 părăsite mai mult de un an. La moment în comuna Iezărenii Vechi, r.nul Sîngerei, sunt înregistrate 630 familii, iar pe parcursul ultimului an (2025) au fost înregistrate 7 căsătorii și 22 de nou-născuți, tendința fiind una crescătoare pentru ultimii ani. Mărimea medie a unei gospodării este de 3,04 persoane.

În perioada 2020 -2024 în comună s-au construit o casă de locuit (2022), o clădire cu destinație comercială (2021) și au fost amenajate 5 scuaruri.

Concluzie generală infrastructură și utilități

Infrastructura de utilități în comuna Iezărenii Vechi are progrese, dar rămâne sub nivelul mediu național în sectoarele cheie precum canalizare și gaz. Rețeaua de apă potabilă se extinde, dar necesită investiții suplimentare pentru a atinge nivelurile planificate până în 2028. Energia electrică este robustă, iar sursele regenerabile încep să fie adoptate

În ultimii ani, administrația locală a derulat (și continuă) proiecte și achiziții pentru îmbunătățirea utilităților comunale prin implicarea în proiecte regionale și atragerea fondurilor.

Rezumat: Situația utilităților și infrastructurii în Iezărenii Vechi

Domeniu	Situația și evoluția 2021-2025
Apă	Proiect major în lucru de conectare la apeduct regional prin conducta Soroca-

Domeniu	Situația și evoluția 2021-2025
potabilă	Bălți-Sîngerei; lucrările încep 2025-2026 și vor continua până în 2032.
Canalizare	Fără sistem centralizat propriu până acum; gospodăriile folosesc soluții individuale și nu există proiecte publice de canalizare pentru sat.
Energie electrică	Conectare la rețeaua națională, cu achiziții locale pentru distribuție/servicii conexe (2024). Furnizare stabilă + întreținere locală
Gaz natural	Nu există extindere a rețelei în comună; gazul nu e disponibil în rețea publică. Rețea publică absentă, Utilitatea folosită individual.
Drumuri locale	Întreținute prin buget local/raional, fără proiecte majore recente dedicate exclusiv satului. Sunt incluse în bugetele și consultările primăriei (lucrări de întreținere/amenajare), dar fără proiecte mari de modernizare exclusiv în Iezărenii Vechi.

2.4. Economia locală

Economia comunei este predominant rural-agrară, în linie cu multe alte comunități din nordul Republicii Moldova. În ultimii 10 ani, economia locală a continuat să înregistreze creștere modestă, ca urmare a mai multor procese și fenomene ce au avut loc, ca provocări de ordin economic, demographic, social, medical și de infrastructură edilitară slab dezvoltată. Crizele pandemică și financiară, războiul din regiune (Ucraina) și-au lăsat impactul negativ asupra economiei întregii țări, regiunii de Nord, cât și la nivelul comunei Iezărenii Vechi.

Statistica regională demonstrează o diminuare economică și tendințele care se manifestă la nivel de localitățile rurale în general, afectează și com. Iezărenii Vechi.

În ultimii 5 ani, numărul întreprinderilor locale active-a micșorat. Astfel, din 10 IMM au rămas active 4 SRL -uri, 3 G.Ț. și o Întreprindere individuală.

Tabelul. Lista întreprinzătorilor ce activează pe teritoriul Comunei Iezărenii Vechi, r.nul Sîngerei

Nr.	Denumirea întreprinderii	Genul de activitate
1.	Î.I. „Cumpătă Ana”	Comerț
2.	SRL „Două familii”	Prestare servicii alimentație publică
3.	SRL „Diferval Stil”	Agricultura
4.	G.Ț. Cernogal Gheorghe	Agricultură
5.	SRL Pasagrocom	Agricultura
6.	G.Ț. PanPOMME Fields	Agricultura
7.	G.Ț. „Andrieș Valentin Daniel”	Agricultura
8.	SRL Madorostil	Agricultura

Sursa: Primăria Comunei Iezărenii Vechi, 2025

Structura ramurală a agenților economici nu este diversificată, fiind încadrată mai mult în activitățile comerciale, agricole și de producție. **Nivelul de ocupare în industria/comerț etc. specific pentru Iezărenii Vechi** este foarte minor.

În localitate activează 4 agenți economici majori: G.Ț. „Cernogal Gheorghe”- 464,66 ha, „Diferval Stil” SRL-381,00 ha, „Pasagrocom” SRL - 51,51 ha; G.Ț. „Andrieș Valentin Daniel” – 110,62 ha, care dețin terenuri mai mari de 50 ha.

Comuna nu dispune de elevatoare, centre de ambalare, centre de colectare a producției cărnii, mini-fabrici de confecții și prelucrare a pieilor/lânii și alte servicii necesare localităților. Perspectivele economiei locale se întrevăd anume prin crearea întreprinderilor mici și mijlocii în domeniile menționate. Potențial uman și intenții în lansarea unor afaceri noi în cadrul comunei este suficient. Un compartiment aparte la capitolul perspective revine proiectelor de implementare a parteneriatelor publice private.

Totuși, putem menționa că o parte importantă a economiei rurale locale este asociată cu activități agricole și servicii de bază pentru comunitate (în condițiile în care regiunea în ansamblu are un profil agricol pronunțat).

Strategia raională a r.Sîngerei menționează benefică pentru economia locală dezvoltarea lanțurilor de procesare și comercializare a produselor agricole. Astfel de inițiative pe termen mediu ar putea fi dezvoltate și în comuna Iezărenii Vechi.

Agricultura

Comuna Iezărenii Vechi, r.nul Sîngerei, cu o populație relativ stabilă, dispune și de un însemnat potențial agricol. Prin urmare, specificul comunei este agricultura datorită suprafețelor mari de terenuri agricole (1570,30 ha), bonitatea solului fiind în mediu de 60%, ceea ce reprezintă nivelul mediu pe republică.

Pe teritoriul comunei Iezărenii Vechi, sunt date în arendă 4 bazine acvatice cu o suprafață de 163,1 ha pentru creșterea peștelui, dar nu sunt achitate plățile pentru arendă.

Venitul ramurii agricole ar crește ca urmare a utilizării tehnicilor agricole moderne. Aici se include aplicarea sistemelor antigrindină, tehnologii moderne de prelucrare a solului, implementarea sistemelor de irigații, creștere intensivă a legumelor în complexe moderne de sere. Perspective la acest compartiment sunt suficiente, având în vedere structura prielnică a reliefului și bonitatea ridicată a solului.

Activitatea de producere în sectorul agricol în cadrul comunei Iezărenii Vechi, r.nul Sîngerei este orientată preponderent spre cultivarea cerealelor și plantelor tehnice, precum și creșterea animalelor în propriile gospodării (vezi tabelul de mai jos).

Deoarece comuna Iezărenii Vechi reprezintă o zonă agrară, din totalul suprafeței terenurilor, 70% sunt terenuri agricole, comuna contribuind la producția agricolă totală pe raion.

Principalele produse agricole sunt cerealele, culturile tehnice și pomicole. În prezent în agricultură este ocupată 12 % din populația localității.

În ultimii 5 ani, în localitate s-a redus și efectivul de animale și păsări, fapt ce influențează negativ dezvoltarea.

Tabelul . Efectivul animalelor și păsărilor în gospodăriile populației

Efectiv	Nr. capete	
Bovine	450(2023)	161(2025)
Porcine	56 (2023)	95 (2025)
Ovine, Caprine	712(2023)	752 (2025) 360 (2025)
Cabaline (cai, măgari, etc.)	60 (2023)	31 (2025)
Păsări de toate speciile	6524 (2023)	3800 (2025)

Sursa: Primăria comunei Iezărenii Vechi, 2025

Perspectivă pentru dezvoltarea agricolă din zonă. Potrivit POR Nord 2025-2028, se preconizează investiții în următoarele domenii și nișe pentru specializarea inteligentă, care va relansa economia regiunii:

- *Agricultură și procesare a produselor agricole (SMART farming, Produse alimentare cu valoare adăugată);*
- *Fabricarea confecțiilor, încălțămintei și articolelor din piele și textile (Materiale și tehnologii avansate în industria textilă; Industria fashion bazată pe soluții de design dezvoltate local);*
- *Fabricarea de mașini, utilaje și echipamente (Mașini, echipamente și utilaje SMART; Componente electrice și electronice).*
- *Oportunități: cultivarea cânepei tehnice.*

Industria

În context regional, statisticele atenționează pentru RDN (unde se află și com. Iezărenii Vechi), următoarele:

- Producția industrială / locuitor - 4,39 mii lei (la nivel național 5,96 mii lei);
- Producția agricolă / locuitor - 2,59 mii lei (la nivel național 3,89 mii lei);
- Servicii prestate populației / locuitor - 1,04 mii lei (la nivel național 1,96 mii lei);
- Investiții în capital fix / locuitor - 1,24 mii lei (la nivel național 2,13 mii lei);

Cel mai mare număr de persoane ocupate în economie în anul 2025 activau în agricultură și silvicultură (44,4%). În industrie erau ocupați - 11,8%, în comerț - 5,6%, în transport și comunicații - 4,2%, în construcții - 1,9%, în instituții financiare - 0,4%, în administrația publică și apărare, asigurare socială - 3,2%, în învățământ - 10,7%, în domeniile sănătate și asistență socială - 5,6% și în alte activități - 11,4%.

Astfel, sectorul industrial este subdezvoltat.

Servicii

Sectorul de servicii este caracterizat prin concentrare mai ales în centrele urbane sau rurale mari. În majoritatea cazurilor sectorul este axat pe comerț. În structura serviciilor cu plată prestate populației, circa 89% revin serviciilor comunale, de poștă și comunicații, transporturi de pasageri, alimentație publică, învățământ, sănătate și asistență socială.

Nivelul de dezvoltare comparativ. În comparație cu localitățile urbane sau zonele periurbane din apropierea or. Sîngerei, municipiului Bălți sau Chișinău, comuna se află în mod natural într-un stadiu de dezvoltare rurală modest.

În schimb, există proiecte concrete de îmbunătățire a infrastructurii sociale și de educație, precum și planuri integrate de dezvoltare raională care includ și comuna. Primăria locală este activă în accesarea fondurilor și inițierea unor proiecte de infrastructură, ceea ce indică un nivel activ de planificare și dezvoltare, mai ales pe axa socială și de servicii comunitare.

Comuna Iezărenii Vechi are un nivel de dezvoltare socio-economică caracteristic pentru o comunitate rurală din nordul Republicii Moldova: agricolă, cu resurse bugetare modeste, dar cu implicare în proiecte locale și regionale benefice pentru infrastructură socială și calitatea vieții.

Proiectele de infrastructură socială, planificare urbanistică și cooperare internațională indică tendințe pozitive de modernizare și diversificare a economiei locale. Pentru o evaluare detaliată a economiei locale (statistici de firmă, venituri fiscale, salarii medii locale etc.) ar fi necesare date statistice locale sau rapoarte bugetare comunale actualizate.

Serviciul de poștă. Oficiul poștal din sat a fost renovat în 2010, reprezentând un nou tip de OP cu o calitate înaltă de deservire a clienților. Este amplasat în clădirea primăriei. Cheltuielile pentru întreținerea Oficiului sunt facturate și achitate

2.5.Servicii sociale

Servicii educaționale

Educația tinerii generații este și rămâne prioritatea comunității. În comună își desfășoară activitatea gimnaziul „Sergiu Rădăuțan” și grădinița de copii „Andrieș”.

Denumirea indicatorilor	2020	2021	2022	2023	2024
Insituții preșcolare / grădiniță	1	1	1	1	1
Instituții de învățământ primar/școală-grădiniță	-	-	-	-	-
Instituții de învățământ primar și secundar general/ gimnaziu	1	1	1	1	1

Starea tehnică a instituțiilor educaționale este relativ bună, fiind efectuate în ultimii ani unele lucrări de reparații/renovare. În toate instituțiile educaționale regimul de lucru este de 5 zile în săptămână.

Gimnaziul poartă numele lui Sergiu Rădăuțan, fondatorul Universității Tehnice din Chișinău, băștinaș. În anul 1913, conform testamentului lăsat de S. Rădăuțan în localitate a fost deschisă prima școală agricolă.

Actualmente, în gimnaziu învață circa **170** copii și activează **28** de angajați.

Foto: Gimnaziul „Sergiu Rădăuțan”, 2025

Clădirea gimnaziului nu necesită reparații capitale. Administrația publică împreună cu conducerea gimnaziului au apelat, prin intermediul a două proiecte semnificative, la finanțare externă prin Fondul Național de Dezvoltare Regională și Locală, Programul guvernamental „Satul european”. Astfel, a fost reparat acoperișul clădirii gimnaziului, care cu o vechime de peste jumătate de secol, ajunsese într-o stare avansată de deteriorare.

Prin al doilea proiect, se termoizolează pereții clădirii gimnaziului. Astfel, elevii pot învăța în condiții mai sigure, iar cadrele didactice se bucură de un mediu de muncă mai bun.

După absolvirea celor 9 clase, elevii pleacă la liceele din satele învecinate sau din or. Sîngerei. Gimnaziul a fost renovat și dat în exploatare la 30 ianuarie 2001, fiind investiți circa 500 mii \$. Renovarea se datorează Asociației tinerilor și Asociației părinților și educatorilor din localitate, cu suport financiar de la Fondului de Investiții Sociale din Moldova. Datorită acestui contract, sala de sport a fost dotată cu echipament, au fost îmbogățite fondurile bibliotecii.

Gimnaziul dispune de săli de clasă bine amenajate, sală de sport, sală de festivități, teren sportiv, cantină, depozit. Clădirea gimnaziului este conectată la apeduct și sistem de canalizare local(hazna). Agentul termic în edificiu este furnizat în perioada rece a anului de la cazangeria autonomă pe bază de gaze naturale.

În vederea îmbunătățirii procesului educațional al comunei este necesară înnoirea sistemului electric și a sistemului de încălzire, modernizarea stadionului gimnaziului, reconstrucția pavajului pe unele segmente a teritoriului școlii, înnoirea continuă a inventarului

SDSE Iezărenii Vechi 2026-2030

de studii al elevilor, modernizarea tehnică a sălilor de studii metodologice și specializate, precum și ridicarea continuă a nivelului de calificare a pedagogilor și a personalului auxiliar.

Serviciile educaționale (educație timpurie)

Grădinița „Andrieș” s. Iezărenii Vechi are un program de activitate de 9 ore, pentru 4 grupe de copii, cu 64 de copii (25 fete, 39 băieți), cu efectivul limită de 21,26 unități, inclusiv 6,76 funcții didactice.

Bugetul instituției de educație timpurie „Andrieș” este executat în sumă de 2804437.80 lei. Autoritățile publice achită consumul gazului natural pentru sistemul de încălzire și pentru pregătirea hranei copiilor din grădiniță, energia electrică, serviciile de apă și canalizare, serviciile de transportare a deșeurilor fluide și deșeuri menajere.

Cheltuielile pentru reparații curente a grădiniței sunt minore, circa 10 mii lei anual.

Copiii în grădiniță sunt asigurați cu apă potabilă prin butelii. Cheltuielile medii pentru întreținerea unui copil în grădiniță anual este de 31054 lei.

Din bugetul local, (39,5 mii lei) la grădinița a fost reconstruit sistemul de apă și canalizare.

Foto: Grădinița „Andrieș”, Iezărenii Vechi, 2025

Starea tehnică a edificiului grădiniței este bună. Edificiul este electrificat, conectat la rețelele de telecomunicații și dispune de foaioare de joacă, cantină și depozit. Grădinița este asigurată cu sistem de apeduct și sistem de canalizare autonom. Agentul termic la Grădinița „Andrieș” este furnizat în perioada rece a anului de cazangeria pe bază de gaz natural.

În vederea îmbunătățirii activității grădiniței este necesară modernizarea sistemelor electrice și de canalizare, înnoirea echipamentelor și utilajelor din blocul alimentar, amenajarea unui teren de joacă pentru copii, reabilitarea gardului pe perimetrul grădiniței, procurarea unor noi seturi de jucării și accesorii auxiliare, cât și perfecționarea continuă a nivelului de calificare a educatorilor și a personalului auxiliar.

Servicii sociale

SDSE Iezarenii Vechi 2026-2030

În comună, asistența socială este asigurată de ATAS Fălești și STAS Sîngerei, care colaborează prin 2 specialiști (1-asistent social, 1 specialist în protecția drepturilor copilului) cu autoritățile administrației publicelocale. Prin intermediul Fondului de susținere socială a populației și cu ajutorul asistenței sociali comunitari, populația beneficiază de alocațiile și prestațiile sociale, asigurate de stat. Sistemul serviciilor de protecție socială, funcționează la nivel teritorial, în comun cu autoritățile publice locale și în colaborare cu reprezentanții societății civile. (beneficiari 318 copii, 9 copii cu dizabilități, 264 pensionari, 73 persoane cu dizabilități)

În cadrul comunei își desfășoară activitatea în domeniul asistenței sociale 1 asistentă socială (femeie), care împreună cu lucrătorul sociali deservesc grupele de persoane socialmente vulnerabile, preponderent singuratice, care necesită deservire la domiciliu. Asistenta socială prestează servicii specializate persoanelor și familiilor care sunt beneficiari de asistență socială și duc evidența lor. Persoanelor socialmente vulnerabile li se acordă și ajutoare sociale, precum sunt: alocații de șomaj, indemnizații pentru motive de sănătate, compensații pentru perioada de iarnă, indemnizații de îngrijire a copiilor.

Servicii medicale

Serviciile medicale sunt oferite de Centru Medicilor de Familie, modernizat în 2013. Ocrotirea sănătății populației este asigurată de un Centru al Medicilor de Familie.

Instituția medicală dispune de edificiu separat, starea tehnică fiind bună și dispune de un nivel scăzut de asigurare cu aparataj și utilaj medical. Instituția medicală este electrificată, conectată la rețelele de telecomunicații, inclusiv la rețelele de utilități sociale, precum apă . Agentul termic este furnizat prin intermediul cazangeriei pe bază de gaz natural.

Asistența medicală în cadrul comunei este asigurată de 1 medic de familie, 2 asistente medicale. (2 femei) Se necesită recalificarea continuă a personalului medical.

La OMF se prestează următoarele servicii: administrarea medicamentelor intramusculare și intravenoase, acordarea serviciilor medicale în caz de urgență. În perspectivă se impune lărgirea spectrului de servicii medicale prestate locuitorilor. Comuna nu dispune de un staționar medical de profil general sau specializat. Dotarea OMF cu unitate de transport permite colectarea probelor biologice la locul de trai al pacientului dar și deplasarea medicilor de familie în teritoriu pentru deservirea populației.

Ponderea paturilor în spitale, în profil regional, conform datelor pentru anul 2025 este în medie pe regiune de 39,1 la 10000 locuitori. Numărul de paturi înregistrate în instituțiile medicale din regiune este destul de scăzut comparativ cu media pe țară (63,9 paturi).

Tabelul: Morbiditatea populației în localitate

Tipul de boală	2020	2021	2022	2023	2024
Boli cardiovasculare	-	13	8	13	4
Cancer	-	2	4	6	3
Boli ale aparatului respirator	-	3	1	2	-
Boli ale aparatului digestiv, inclusiv	-	-	-	-	1

SDSE Iezărenii Vechi 2026-2030

Hepatice	-	2	-	-	1
Traume, otrăviri și alte consecințe ale cauzelor externe	-	-	-	-	2

Servicii administrative

În 2023 în localitate a fost creat Centrul unificat de prestare a serviciilor publice (CUPS), fapt ce a permis eficientizarea serviciilor administrative și reducerea timpului de prestare a serviciilor pentru cetățeni.

Servicii de bibliotecă

Biblioteca publică activează cu orar deplin și asigură deservirea beneficiarilor pe parcursul întregului an. În 2025, comparativ cu 2024, a crescut numărul de adresări a utilizatorilor cu 11%. Biblioteca organizează circa 25 activități anual, țintite de segmente de populație: femei, bărbați, tineri, vârstnici.

Foto: Biblioteca publică, Iezărenii Vechi, 2025

La finele anului 2025, numărul cititorilor constituie peste 700 persoane (femei – 430, bărbați – 290). Cheltuielile medii a serviciilor de bibliotecă per utilizator este de 300 lei.

Indicatori	2020	2021	2022	2023	2024
Fondul de carte din biblioteca Iezărenii Vechi	3881	4209	4300	4358	4191

Cheltuielile executate pentru întreținerea bibliotecii publice constituie circa 196 mii lei. Biblioteca este dotată cu calculatoare, imprimantă, proiector și conexiune INTERNET.

Autoritatea publică locală contribuie la completarea fondului de carte în sumă de 10-11 mii lei anual.

Starea tehnică a încăperii bibliotecii este bună. Agentul termic este furnizat în timpul sezonului rece pe bază de gaz natural. Este necesar suplinirea fondului de cărți, procurarea tablelor pentru șah și schimbarea mobilierului.

Servicii culturale și patrimoniul cultural

În comună activează Căminul cultural, ce asigură organizarea activităților culturale pentru populație. Anual sunt organizate circa 25 activități/evenimente/manifestări culturale. În mediu se implică circa 160 locuitori per activitate (în mediu circa 100 femei și 60 bărbați). Bugetul căminului cultural planificat pentru anul 2024 constituie 147600 lei, dintre care s-au executat – 147090.94 lei. Cheltuielile medii pentru un beneficiar de serviciile culturale constituie 168 lei, iar pentru o activitate – 6684 lei.

În c.Iezărenii Vechi activează un cerc de dans "Izăreanca", Colectivul coral "Doinița" și un ansamblu folcloric care sunt frecventate de către copiii/ tineri.

Primăria achiziționează la necesitate costume naționale. Astfel, numai în 2024 pentru procurarea acestora au fost alocate din bugetul local suma de 53880.00 lei.

Foto: Ansamblul Folcloric „Iezăreanca”, 2025

Pe parcursul anului în cadrul comunei se organizează următoarele evenimente cultural-artistice, cum ar fi: Revelionul cu cetele de urători, Crăciunul cu Jocul Mare, Ziua internațională a copiilor, Sărbătorile Naționale; Ziua îndrăgostiților; Ziua Femeii; sărbătorile Pascale.

În comuna Iezărenii Vechi există un Muzeu deschis, pentru următorii ani ar fi benefic să se completeze gama de exponate prezentate.

În preajma Iezărenilor Vechi sunt 4 tumuli - morminte ale nomazilor, protejate de stat.

Servicii sportive și de tineret

Comunitatea sportivă a comunei beneficiază de o sală de sport. În comună activează echipa sportivă de fotbal FC *Steaua Iezărenii Vechi*, care întrunește 20 persoane, Clubul sportiv Judo (Iezărenii Vechi). Complexul sportiv multifuncțional (inițiativă 2022). FC *Steaua Iezărenii Vechi* - care activ participă la Campionatului raionului Sângerei, ocupând locul I în anul 2024.

SDSE Iezărenii Vechi 2026-2030

În comună este deschisă filială a Școlii de Judo "Dumitru Atanasov" din s. Chișcăreni (frecvențează 52 copii (dintre care 12 fete și 40 băieți) Sportivii școlii au participat în cadrul Campionatului Republicii Moldova de judo- cadeți, sunt deținătorii a 4 medalii de bronz.

Foto: Echipa de fotbal „Steaua”, Iezărenii Vechi, 2025

Anual se organizează 15-17 activități sportive, inclusiv pe grupuri țintă: femei - 4, bărbați - 19. Potrivit rapoartelor, se implică în activități sportive peste 100 locuitori anual, inclusiv bărbați - 70%, femei - 30%. Vizitează evenimentele sportive anual peste 500 locuitori.

2.6. Sectorul asociativ

Societatea civilă în comuna Iezărenii Vechi este reprezentată de 3 ONG-uri și grupuri de inițiativă, ce își desfășoară activitatea în diferite sectoare de dezvoltare, Astfel, lista actorilor sociali implicați în activitatea comunitară de dezvoltare cuprinde:

- Consiliul raional Sîngerei ;
- Grupul de inițiativă din Diaspora;
- Asociația Utilizatorilor de Apă din Iezărenii Vechi ;
- Asociația Obștească „Ținutul Ciulucului”;
- GAL „Hora Ciulucului”;
- Biserica Sfântul Nicolae, preot paroh Anatolie Belous;
- Gimnaziul „Sergiu Rădăuțan”;
- IET Andrieș ;
- Oficiul Medicilor de Familie ;
- Biblioteca publică;
- Sectorul de poliție nr.3 Chișcăreni ;
- Agenți economici din localitate ;
- Ansamblul folcloric „Iezăreanca” .

Cele 5 ONG-uri (Asociația Părinților și Pedagogilor; Asociația Părinților și Educătorilor; Asociația Vânătorilor și alt) mobilizează comunitatea pentru realizarea proiectelor de dezvoltare a satelor.

Cu suportul grupului de inițiativă a băștinaților din diasporă în satele comunei au fost realizate mai multe inițiative: de exemplu: amenajarea parcului, amenajarea terenuri de joacă.

2.7. Inițiative și proiecte de dezvoltare realizate

2.7.1. Proiecte în diverse domenii

Proiecte sociale (2020):

- Amenajarea foisorului în zona de odihnă (2020);
- Amenajarea stadionului și a scenei de vară (2020);
- Pictarea stației de așteptare a transportului (2020);
- Localizarea gunoștei localității (2020);
- Înzirirea spațiului public (2020);

Proiecte sociale (2021):

- Modernizarea iluminatului stradal – 3 km;
- Amenajarea parcului „Leagănul copilăriei”;
- Montarea scurgerilor de apă;
- Amenajarea pieței locale;
- Organizarea Galeriei mobile a meșterului popular Liubovi Burcovschi;

Proiecte sociale (2022):

- Finalizarea iluminatului stradal – 100%;
- Amenajarea a trei pavilioane în piața locală;
- Construcția intrării în parcul „Leagănul copilăriei”.

Foto: Parcul „Leagănul copilăriei”, Iezărenii Vechi, 2025

Proiecte sociale (2023);

- Amenajarea terenului de joacă în Parcul „Legănul copilăriei”;
- Proiectul „lucrări de reconstrucție a blocurilor acoperișului gimnaziului „Sergiu Rădăuțan” și alte proiecte și inițiative susținute de comunitate.

Proiectul „Reconstrucția acoperișului clădirii Gimnaziului din comuna Iezărenii Vechi”, realizat în cadrul Programului „Satul European”, ediția I, a vizat înlocuirea completă a acoperișului vechi din foi de ardezie, pe o suprafață de 1.408 m². În locul acestuia a fost montat un acoperiș rezistent, ecologic și de înaltă calitate, care protejează acum infrastructura gimnaziului de intemperii și asigură o întreținere corespunzătoare a clădirii. Implementarea acestui proiect a contribuit la creșterea eficienței energetice a gimnaziului, iar condițiile de studiu și de muncă pentru elevi și personal au devenit mai sigure și mai confortabile. Pentru acest proiect, Guvernul prin Fondul Național pentru Dezvoltare Regională, a alocat aproximativ 5,45 milioane de lei.

Proiecte locale privind mediu și eficiența energetică

Energie și eficiență

- Primăria a obținut finanțare pentru **termoizolarea Gimnaziului „Sergiu Rădăuțan”** și alte lucrări conexe, ceea ce contribuie la **eficiența energetică și reducerea consumului** de resurse.

Gestionarea apelor pluviale

- Proiecte locale includ și **instalarea rețelelor de drenare a apelor pluviale** la instituții publice, ceea ce reduce eroziunea solului și îmbunătățește calitatea mediului construit.

Aprovizionarea cu apă – proiecte și evoluție recentă

Proiect major de infrastructură pentru apă potabilă. Lucrări de construcție a rețelei principale de alimentare cu apă sunt în derulare sau planificate pentru conectarea a 10 localități din raionul Sîngerei – printre care și **Iezărenii Vechi** – la conducta magistrală regională Soroca–Bălți–Sîngerei.

SDSE Iezărenii Vechi 2026-2030

Aceasta include un tronson de aproximativ 46 km de conductă și extinderea rețelelor locale, finanțat prin Fondul Național de Dezvoltare Regională și Locală (investiție de circa 49 mil. lei / ~€2,5 mil.).

Prin acest proiect, peste 12 000 de locuitori din raionul Sîngerei (inclusiv din Iezărenii Vechi) vor avea acces îmbunătățit la apă potabilă de calitate.

Impact 2023-2025: conectare progresivă la sistem regional și înlocuirea/modernizarea rețelelor locale, pentru eliminarea dependenței de surse doar locale (fântâni, puțuri).

Educație și infrastructură socială - evoluție recentă

Gimnaziul „Sergiu Rădăuțan” a beneficiat de **reparații și reconstrucții semnificative** prin programe naționale, inclusiv:

- ✓ Înlocuirea acoperișului și îmbunătățirea eficienței energetice.
- ✓ Proiect de termoizolare finanțat (circa ~5 milioane lei plus contribuție locală) în cadrul Programului Național „Satul European”.

Proiectul „Reconstrucția acoperișului clădirii Gimnaziului din comuna Iezărenii Vechi”, realizat în cadrul Programului „Satul European”, ediția I, a vizat înlocuirea completă a acoperișului vechi din foi de ardezie, pe o suprafață de 1.408 m². În locul acestuia a fost montat un acoperiș rezistent, ecologic și de înaltă calitate, care protejează acum infrastructura gimnaziului de intemperii și asigură o întreținere corespunzătoare a clădirii. Implementarea acestui proiect a contribuit la creșterea eficienței energetice a gimnaziului, iar condițiile de studiu și de muncă pentru elevi și personal au devenit mai sigure și mai confortabile. Pentru acest proiect, Guvernul prin Fondul Național pentru Dezvoltare Regională, a alocat aproximativ 5,45 milioane de lei.

În 2025 au început lucrările de termoizolare a instituției, grație celei de-a doua ediții a Programului Național „Satul European”. Pentru acest proiect, primăria din Iezărenii Vechi a obținut o finanțare de aproximativ 5 milioane de lei, la care se adaugă o contribuție de 15% din partea administrației publice locale.

Aceste investiții îmbunătățesc condițiile de studiu pentru elevi și reduc costurile de întreținere a instituțiilor publice.

Planificare urbanistică - evoluție recentă

A fost demarată achiziția pentru **elaborarea Planului Urbanistic General** al comunei, un instrument important pentru dezvoltarea organizată și pentru atragerea investițiilor. Proiectul se realizează cu suportul ONDRL-ului.

2.7.2. De la strategia raională: perspective pentru Iezărenii Vechi

Comuna este inclusă în **Strategia de Dezvoltare Socio-Economică a raionului Sîngerei (2021-2028)**, care cuprinde numeroase măsuri relevante:

Infrastructură locală. Activități de extindere și modernizare a utilităților (apă potabilă, canalizare), întreținerea drumurilor și infrastructurii utile comunității sunt planificate și costificate la nivel raional pentru localități inclusiv Iezărenii Vechi.

Servicii sociale și culturale. Sunt prevăzute acțiuni de modernizare a clădirilor publice, facilități pentru sport și agrement, zone verzi și alte investiții menite să ridice nivelul de trai.

Sprijin pentru agricultură și afaceri. Strategia include măsuri de sprijin pentru dezvoltarea agriculturii locale, diversificarea serviciilor (inclusiv turism rural, servicii meșteșugărești), și stimularea sectorului privat rural prin atragerea investițiilor.

Concluzie. Comuna are o experiență bogată în atragerea investițiilor pentru soluționarea problemelor locale. Echipele Primăriei, instituțiilor sociale și asociațiilor obștești din teritoriu posedă cunoștințe și practici în elaborarea proiectelor, scrierea cererilor de finanțare și atragerea fondurilor

2.8. Administrația publică locală

Capitalul uman

Consiliul local este constituit din 11 consilieri aleși în scrutinul din anul 2023. Repartizarea după sex: 5 femei, 6 –bărbați.

Potrivit forțelor politice care au obținut mandate de consilier local, consilierii se repartizează, după cum urmează:

- Partidul Liberal Democrat din Moldova – 9 persoane;
- Partidul politic „Partidul Acțiune și Solidaritate” – 1 persoană;
- Partidul politic „Partidul Socialiștilor din Moldova” – 1 persoană.

Fiecare consilier local are sectorul său din perimetrul comunei de care este responsabil.

În Primărie activează 9 angajați, inclusiv 7 femei, 2 bărbați.

Aparatul Primăriei Iezărenii Vechi poate fi calificat drept personal competent, cu o bogată experiență în domeniu. Din componența aparatul primăriei fac parte: primarul, secretarul consiliului, specialist în reglementările proprietății funciare, contabilul, perceptorul fiscal.

Toți specialiștii dispun de un stagiu de muncă de minim 1 an. Activitatea aparatului Primăriei este foarte bine concepută. Secretarul consiliului local, este direct responsabil pentru starea lucrurilor la toate compartimente în cadrul localității. La începutul fiecărei săptămâni se petrec ședințe de lucru ale aparatului Primăriei, unde se discută despre toate problemele comunei și se identifică soluțiile de a le rezolva.

Comunicarea internă și externă

Primăria Iezărenii Vechi dispune de pagina oficială de facebook , de grup intern de facebook și grup Viber. Prin toate sursele sunt distribuite cele mai actuale informații, proiecte în derulare și implementate, activități desfășurate în comunitate, sondaje de opinii.

Grupul comunității de pe platforma online Viber a devenit un canal credibil, un instrument nu numai de soluționare a problemelor administrative, sau prestări servicii, dar a devenit și o sursă rapidă de comunicare internă, privind împărtășirea de informații, anunțuri etc.

Pe parcursul acestor ani s-a demonstrat că oamenii au o cultură a comunicării, au înțeles că grupul are valoare și este exclusiv pentru problemele din localitate, știind că apelând vor obține un rezultat. Asta înseamnă că pentru APL are rezultat, este eficient și în timp și financiar, pentru a obține un feedback permanent de la cetățeni.

Anual APL publică rapoartele de activitate la finele fiecărui an de mandat.

Autoritățile publice locale susțin prioritar instituția de educație timpurie, susținerea domeniilor de importanță majoră: cultură, sport și agrement prin organizarea și desfășurarea evenimentelor culturale; sprijinirea echipei de fotbal a localității, dar și a proiectelor sociale prin sprijinirea copiilor, bătrânilor și persoanelor vulnerabile, participanților la războiul din Afganistan și a conflictului armat de pe Nistru în cadrul sărbătorilor de 15 februarie, 02 martie, 1 iunie, 1 octombrie și 3 decembrie. Am contribuit asigurarea cu lemn de foc pentru 70 de familii.

Bugetul local

Bugetul local se constituie din următoarele venituri proprii:

Impozit pe venitul reținut din salariu. Executat – 346747,38 lei. S-au achitat plăți de la alți agenți economici care au salariați pe teritoriul primăriei. Din data de 01 septembrie 2022 s-au mărit salariile bugetarilor, fapt ce a adus majorări la impozitul respectiv.

Impozit pe venit achitat de persoane fizice. Executat – 26454,41 lei. Se achită suma impozitului calculat pe perioada anului precedent de către persoanele fizice în urma efectuării declarației pe venit la DDF Sîngerei.

Impozit pe venit persoane fizice ce desfășoară activitate individuală în comerț. Plan – 1000,0 lei, dar nu s-a executat.

Impozitul funciar al persoanelor juridice și fizice în calitate de întreprinzător . Executat – 113246,85 lei. Acest impozit este achitat de „Cernogal Gheorghe” GȚ, S.A. „Pește” și de GȚ „Andrieș Valentin Daniel”, „Madorostil” SRL, „Diferval Stil” SRL, „Pasagrocom” SRL și „Prodagroprim” SRL.

Impozitul funciar al persoanelor fizice-cetățeni. Suma executată – 67550,30 lei. Se constată, că nu toți cetățenii achită impozitul, deoarece nu se află în teritoriu, o parte din ei sunt plecați peste hotare.

Impozit pe bunurile imobiliare ale persoanelor juridice. Executare - 109,34 lei. Unii agenți economici în 2025 nu au achitat impozitul: „Diferval Stil” SRL, Î.I. „Cumpătă Ana”, SRL „Două Familii”. Numai S.A. „Moldtelecom a achitat doar de ”.

Impozit pe bunurile imobiliare ale persoanelor fizice. Plan -13500 lei. Executat – 14624,26 lei. Toți proprietarii/locuitorii comunei au achitat impozitul dat, se mai achită datorii din anul precedent.

Impozitul pe bunurile imobiliare achitat de persoanele juridice și fizice înregistrate în calitate de întreprinzător, executat în sumă de 1497,30 lei.

Impozitul pe bunurile imobiliare achitat de persoanele fizice - cetățeni, din valoare estimată a bunului imobil. A fost executat în 2025 - 9499,83 lei, planul fiind de 9400,0 lei.

Bugetul local se completează și din taxele locale. Consiliul comunal a stabilit pe teritoriul localității următoarele taxe locale:

SDSE Iezarenii Vechi 2026-2030

- *Taxa pentru amenajarea teritoriului.* Cota taxei pentru amenajarea teritoriului este de 200 lei anual pentru fiecare salariat și/sau fondator al întreprinderii individuale, al GȚ, pentru fiecare persoană. În 2025 executat – 2331,72 lei. Este achitată parțial de agenții economici care activează în teritoriu.

- *Taxa pentru dispozitivele publicitare.* Pentru această taxă se achită 200 lei anual pentru fiecare metru pătrat de dispozitiv publicitar. În 2025, a fost stabilit planul de 1000,0 lei, dar executat- 0,0 lei.

- *Taxa pentru unitățile comerciale.* Pentru fiecare unitate de comerț și /sau unități de prestări servicii de la 3500 lei până la 12500 lei, în dependență de suprafața și locul desfășurării activității. În 2025, plan – 29400 lei, executat – 22635,05 lei. Sunt achitate parțial de Î.I. „Cumpătă Ana” și de SRL „Două Familii”.

- *Taxa pentru salubritate – 30 lei anual pentru fiecare domiciliat înscris la adresa respectivă.*

- *Taxa p-u patenta de întreprinzător.* În 2025, plan – 2500,0 lei s-a achitat 384,0 lei.

- *O altă sursă de venit, este acordarea în arendă sau locațiune a patrimoniului comunal:*

- *Arenda pentru resursele naturale.* În 2025, plan – 0,0 lei, executat – 6,0 lei. A achitat Rotari Ana pentru înregistrarea contractului de arendă cu persoană fizică.

- *Arenda terenurile cu destinație agricolă.* În 2025, au fost planificate - 29500 lei, însă executarea a fost mai mică - achitat – 16302,22 lei. Este achitat de Bălțătescu Ivan, Craciun Iuri, Gabor Marin, Martinici Nadejda, Mușet Ruslan, Țurcanu Mihail, „Pasagrocom” SRL. Nu este achitat de SRL „Diferval Stil”, „Cernogal Gheorghe” GȚ. Neachitarea în termen a datoriilor influențează negativ posibilitățile de a rezolva problemele comunitare.

- *Arenda terenurilor cu altă destinație, așa cum sunt bazile acvatice.* În 2025 planul pentru acumularea la buget a fost de 85000,0 lei, însă executarea a fost de 48823,18 lei, ce constituie 57%. Este achitat de către Gorea Denis, parțial de Andonii Gheorghii, Grăjdieru Vasile.

O altă sursă de venit în bugetul local sunt plățile pentru serviciile administrative:

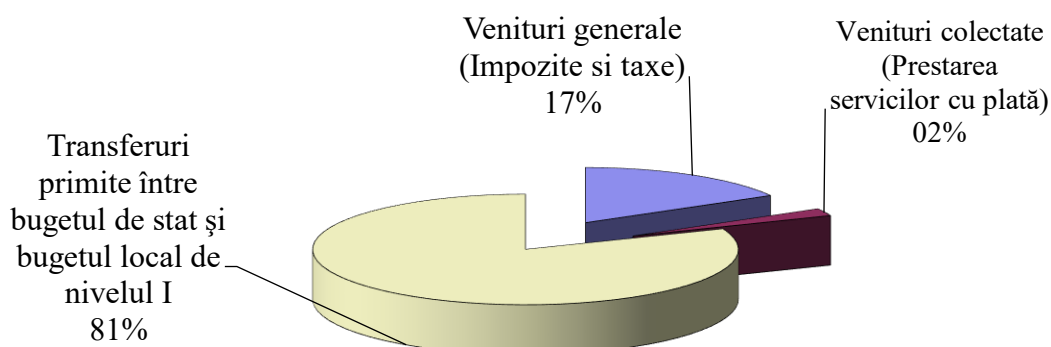
- *Plata p-u certificate de urbanism.* Plan –200 lei , s-a executat-50 lei pentru eliberarea doar unui certificat de urbanism.

- *Încasări de la prestarea serviciilor cu plată.* Plan – 83000,0 lei s-a executat suma de 71551,52 lei. Sunt achitate plata părinților de la grădiniță pe 7 luni, serviciile de înregistrare a căsătoriei efectuate de secretarul consiliului comunal.

- *Donații voluntare pentru cheltuieli curente.* În 2025 au fost executate 29000,0 lei. S-a făcut o donație pentru localitate de la GAL „Hora Ciulucului” pentru procurarea tarabelor la piață.

Alte venituri. Executat în 2025– 900,0 lei.

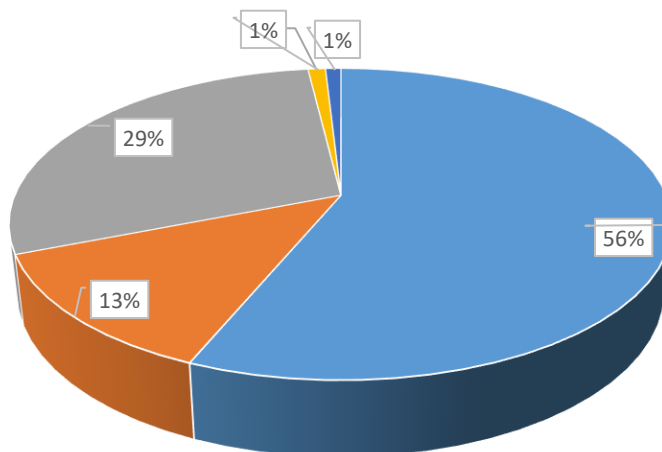
Structura totală a veniturilor bugetului local pe surse de venituri, Primăria Iezărenii Vechi, exemplul anului 2024

Pentru a realiza activitatea în deplină capacitate, autoritățile administrației publice locale beneficiază de mai multe tipuri de transferuri, așa ca:

- Transferuri cu destinație specială;
- Transferuri curente destinate între bugetul de stat și bugetul local;
- Transferuri cu destinație generală;
- Transferuri cu destinație generală (compensare);
- Transferuri curente cu destinație generală.

Cotele tipurilor de transferuri în total transferuri, Bugetul local, comuna Iezărenii Vechi

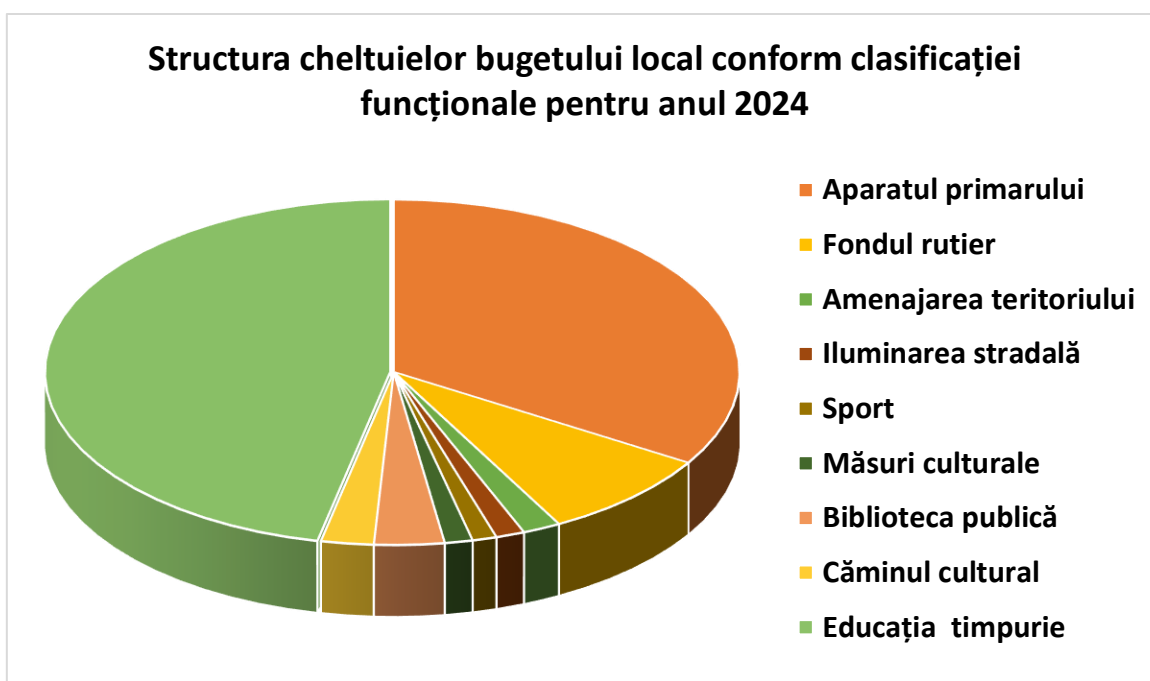

- Transferuri cu destinație specială
- Transferuri curente
- Transferuri cu destinație generală
- Transferuri cu destinație generală (compensare)
- Transferuri curente cu destinație generală

SDSE Iezărenii Vechi 2026-2030

Volumul cheltuielilor bugetului local în ultimii 5 ani a variază între 6 mln lei la 10 mln lei. Executarea este realizată la 94 - 97,9%, inclusiv:

- **cheltuieli de personal** - cu ponderea de 65 % din totalul cheltuielilor;
- **cheltuieli pentru bunuri și servicii** - cu ponderea de 16,4 % din totalul cheltuielilor;
- **alte cheltuieli curente** - cu ponderea de 2,8 % din totalul cheltuielilor;
- **mijloace fixe** - cu ponderea de 4,7 % din totalul cheltuielilor;
- **stocuri de materiale circulante** - cu ponderea de 11,1 % din totalul cheltuielilor.

Echipa Primăriei, împreună cu consilierii locali, pornind de la prioritățile stabilite și de la resursele disponibile, a reușit să dezvolte câteva proiecte importante:

INFRASTRUCTURĂ

- Reabilitarea și construirea „în variantă albă” a 1000 m de drumuri locale și 110 m stradă pietonală din sursele Fondului Rutier ;
- Instalarea a 51 de corpuri cu lămpi cu incandescență, astfel iluminarea stradală s a extins cu 23 km -100% iluminat stradal;
- Implementarea proiectului „Amenajarea pieții în comuna Iezărenii Vechi”;
- Finanțarea de 29.000 lei pentru instalarea a 3 pavilioane la piața în cadrul proiectului „Dezvoltând satele, dezvoltăm țara”, derulat de GAL „Hora Ciulucului”. Costul total: 43.500 lei;
- Proiectul „Construcția intrării în parcul „Leagănul copilăriei” implementat de CALM și finanțat de UN Women. Costul total: 114.655 lei;
- Amenajarea terenului de joacă în parcul „Leagănul copilăriei”, finanțat de Agenția de Intervenție și Plăți în Agricultură, în cadrul apelului local desfășurat de către GAL “Hora Ciulucului”. Valoarea totală a proiectului este de 156 996 lei, dintre care contribuția din partea comunității este de 31 400 lei, care a fost colectată integral în rândul celor din Diaspora și a celor de Acasă.

MEDIU

SDSE Iezărenii Vechi 2026-2030

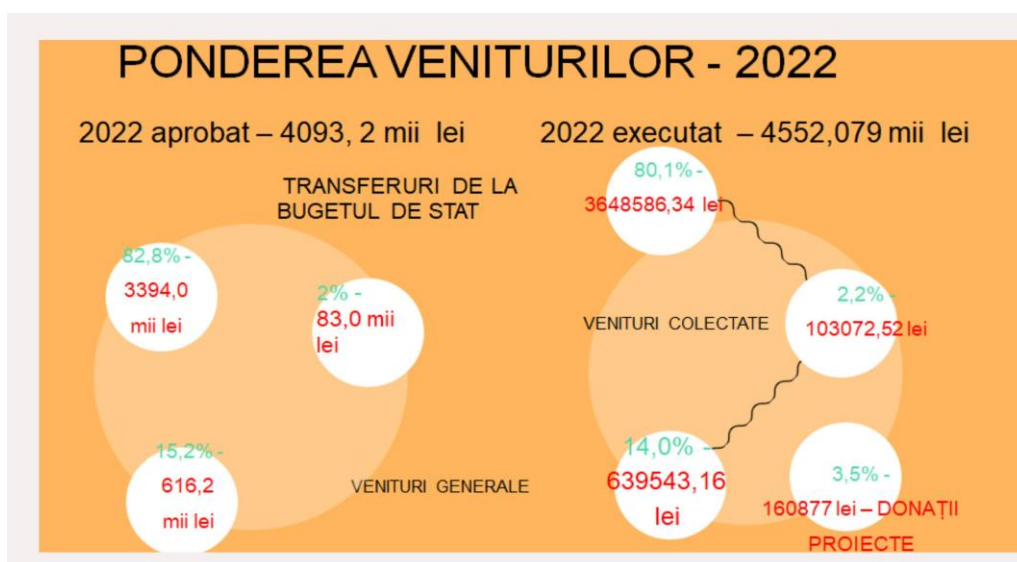
- Plantarea anuală de copaci, lucrări anuale de localizare a gunoiștii 20.000 lei finanțare Asociația Obștească „Ținutul Ciulucului” ;
- Instalarea a 8 bănci și 5 coșuri de gunoi în Parcul „Leagănul copilăriei în cadrul propunerilor de proiecte „Dezvoltând satele, dezvoltăm țara”, derulat de GAL „Hora Ciulucului”.

Administrarea patrimoniului

Patrimoniul UAT este gestionat de autoritățile administrației publice locale (Consiliul local, Primar) prin diferite instrumente: darea în locațiune a spațiilor și darea în arendă a terenurilor și bazinelor.

Primăria Comunei Iezărenii Vechi, r.nul Sângerei dispune de propriul sediu – clădire tipică. Starea tehnică a clădirii este bună. Sediul este conectat la rețelele de utilități publice-apeduct, electricitate și telecomunicații, rețea de canalizare locală (hazna). Încălzirea clădirii Primăriei este asigurată la moment prin intermediul agentului termic pe bază de gaz natural.

Veniturile colectate de Primăria Iezărenii Vechi înregistrează o creștere lentă în ultimii ani la compartimentul donații, asistență externă. Spre exemplu, în anul 2022, veniturile respective au constituit 3,5% din veniturile totale.

Resursele colectate din donații sunt repartizate pentru proiecte sociale, de mediu și de infrastructură locală.

Suprafața totală a teritoriului comunei Iezărenii Vechi, r.nul Sângerei, constituie cca. **3262,62** ha, din care suprafața terenurilor cu destinație agricolă constituie 48 la sută din total (cca. 1570,30 ha), inclusiv teren arabil – **42%** (cca.1355,24 ha), plantațiile multianuale – 6% (cca. 185,25 ha).

Suprafața de terenuri din suprafața administrativă a comunei care revine fondului silvic este de cca. **88,57** ha. Nemijlocit terenul localității se întinde pe o suprafață de cca. 150,65 ha (detalii în tabelul de mai jos).

Tabelul. Structura suprafețelor administrative a Comunei Iezărenii Vechi

Nr.	Denumirea terenurilor	La 01.01.2026 (ha)
1.	Teren cu destinație agricolă, inclusiv	1570,30
1.1.	Teren arabil	1355,24

SDSE Iezărenii Vechi 2026-2030

1.2.	<i>Plantații multianuale</i>	185,25
1.3.	<i>Construcții și curți</i>	15,71
2.	Teren al localității	150,65
3.	Teren destinat industriei și transportului	15,42
4.	Terenul fondului silvic, inclusiv	88,57
4.1.	<i>Gospodăria silvică Sângerei</i>	44,00
4.2.	<i>Primăria</i>	44,57
5.	Terenul fondului apelor, inclusiv	282,00
5.1.	<i>Rîul Ciulucul de Mijloc - lungimea albiei</i>	158,99
5.2.	<i>Primăria</i>	41,83
6.	Terenul fondului de rezervă	1231,28
6.1.	<i>Dezvoltarea socială (5%)</i>	0,0
6.2.	<i>Uz comun (inclusiv pășuni)</i>	1231,28
7.	Total terenuri	3262,62

Prin urmare, însăși structura fondului funciar al comunei Iezărenii Vechi permite practicarea intensă a cultivării cerealelor și a plantațiilor pomicole. În cadrul lanțului valoric agricol ar fi binevenită reabilitarea și construcția a noi frigidere industriale, uscătorii și elevatoare care aduc o plus valoare la producția agricolă colectată.

Relații externe și Cooperare internațională

În ultimii 5 ani, Primăria comunei a intensificat activitatea de stabilire a relațiilor externe pentru a spori gradul de implicare, vizibilitate, preluarea bunelor practici de la partenerii externi. Astfel, la 27 martie 2022 a fost semnat acordul de înfrățire cu comuna Tătaru, județul Prahova. Grație partenerilor din Prahova s-a întreprins o vizită de lucru în comuna Roșia, județul Bihor cu care comuna are încheiat un acord de înfrățire din 2018.

În baza acestor acorduri au fost expediate demersuri privind identificarea suportului financiar financiar la amenajarea parcului „Leagănul Copilăriei”.

Programele de înfrățire cu localitățile din România (Roșia – jud. Bihor și Tătaru – jud. Prahova) deschid posibilități de proiecte comune, schimburi culturale și potențial acces la fonduri europene.

III. PROBLEMELE ȘI POTENȚIALUL COMUNEI

În rezultatul analizei stării de fapt în sectoarele identificate, GPS a concluzionat asupra proceselor de dezvoltare în ultimii 5 ani în localitate.

Realizări

- Proiect major de alimentare cu apă potabilă prin conectarea la conducta regională, planificat și în derulare cu acces îmbunătățit pentru gospodării (2024-2026);
- Demararea procesului de elaborare a Planului Urbanistic General (PUG);
- Investiții în eficiență energetică la nivel local, cu impact direct asupra cheltuielilor (de exemplu, gimnaziul termoizolat);
- Participare activă a administrației locale în proiecte și achiziții publice pentru infrastructură (construcții și rehabilitate porțiuni de drum).

Provocări rămase

- **Canalizarea publică nu este încă disponibilă** la scară largă; sistemele individuale predomină.
- **Gazul natural** nu este conectat la rețea pentru majoritatea gospodăriilor.
- **Drumurile locale** rămân cu standarde variabile și nevoie continuă de reparații, insuficiența indicatorilor stradali;
- **Amenajarea și autorizarea gunoiștii satului;**
- **Aprovizionarea cu apă potabilă de calitate.**

Probleme de mediu și gestionarea resurselor

Problemele de mediu menționate de membrii GPS :

1. **Starea bazinelor acvatice nesatisfăcătoare din cauza înămolirii.**
2. **Lipsa surselor sigure (izvoarelor) pentru aprovizionarea cu apă.**
3. **Condițiile climaterice (seceta) din ultimii ani.**

Calitatea apelor. Strategia de dezvoltare a raionului Sîngerei semnalează că **gestionarea resurselor de apă este încă deficitară**, iar calitatea apelor se diminuează treptat din cauza utilizării agricole și infrastructurii inadecvate, fapt valabil și pentru zonele rurale precum Iezărenii Vechi.

Eroziune și terenuri. Factorii antropici (ex. defrișări necontrolate sau agricultură intensivă) pot contribui la **uzura solurilor sau eroziunea locală**, o provocare comună pentru teritoriul comunei.

Conservarea mediului. Strategiile regionale și naționale includ măsuri pentru **protecția mediului**, cum ar fi gestionarea apelor, eroziunii și a solurilor – măsuri care ar putea fi adoptate și în comună în viitor.

Resurse minerale și utile natural. La nivelul raionului există **resurse de nisip și argilă**, folosite în construcții la scară locală. În comuna Iezărenii Vechi aceste resurse nu sunt documentate ca exploatate la scară industrială, dar terenurile agricole pot conține astfel de materiale naturale la nivel local.

*Comuna Iezărenii Vechi are un potențial natural solid datorită **solurilor fertile, apei de suprafață și peisajului agricol**, ceea ce favorizează agricultura și viața rurală. În același timp, provocările de mediu constau în gestionarea resurselor de apă, protecția solului și necesitatea unor proiecte locale de mediu bine direcționate.*

Perspective de dezvoltare pentru actorii dezvoltării

1. Aprovizionare cu apă potabilă

Proiect regional major 2024-2026. A fost semnat un contract de investiție de circa **49 milioane lei (~€2,5 mil.)** pentru construirea unei **rețele magistrale de alimentare cu apă** care va deservi **10 localități din raion**, inclusiv **Iezărenii Vechi**. Aceasta conectează satele la apeductul regional **Soroca-Bălți-Sângerei** și va asigura **acces la apă potabilă de calitate** pentru peste **12 000 de locuitori** din raion, inclusive locuitorii comunei.

În ultimii trei ani există un efort concentrat de a moderniza *aprovizionarea cu apă* la nivelul comunităților rurale din Sângerei, inclusiv Iezărenii Vechi. Aceasta este una dintre cele mai importante schimbări recente în infrastructura utilităților.

2. Canalizare și gestionarea apelor uzate

La nivel național, numai **~10% dintre localități** din Republica Moldova sunt conectate la *rețele publice de canalizare*, iar acoperirea este mai scăzută în zona de Nord, unde se încadrează raionul Sângerei și inclusiv Iezărenii Vechi.

În ultimii ani nu a existat o extindere majoră a canalizării publice în Iezărenii Vechi; investițiile majore de canalizare vizează alte localități din raion (ca Sângerei și Bilicenii Vechi). Conform datelor statistice naționale, accesul la canalizare rămâne scăzut în mediul rural.

În raionul Sângerei se implementează în prezent un **proiect pentru finalizarea sistemului de canalizare în orașul Sângerei și comună Bilicenii Vechi**, fapt ce ar constitui un exemplu de bună practică pentru **comuna Iezărenii Vechi**.

4. Gaz și energie electrică

Energie electrică. Gospodăriile din Iezărenii Vechi sunt conectate la **rețeaua electrică națională** ca majoritatea localităților rurale din raion. Nu există proiecte publice recente care să raporteze extinderi de rețea electrică sau modernizări specifice doar pentru Iezărenii Vechi; contribuțiile sunt integrate în intervențiile generale ale furnizorilor regionali.

Gaz natural. Nu există dovezi publice că **rețeaua de gaz natural ar fi fost extinsă în Iezărenii Vechi** în ultimii ani. În mod tradițional, multe gospodării din sate folosesc gaz lichefiat în butelii sau alte surse alternative în lipsa unei rețele de distribuție. Primăria a publicat o achiziție bugetară legată de „**Combustibili**” în 2025, dar nu este o lucrare de infrastructură a rețelei de gaz, ci o achiziție curentă pentru nevoi locale.

Energia electrică este prezentă la scară largă, dar extinderea rețelelor de **gaz natural** nu a fost raportată într-un proiect de infrastructură în ultimii ani pentru Iezărenii Vechi.

4. Gospodării casnice și utilități la nivel rural

În mediul rural din Republica Moldova, statistici recente arată că:

- Aproximativ **81,1%** din gospodării rurale dispun de apeduct.
- Doar **~45%** au grup sanitar cu apă inclusă în interiorul locuinței.
- În jur de **~69,7%** au sistem de canalizare (inclusiv colectare individuală sau parțială).

Indicatorii generali prezentați sugerează că, până în prezent, gospodăriile rurale (inclusiv din Iezărenii Vechi) au un acces limitat la sistemele moderne de canalizare și baie/duș în interiorul locuinței, în vreme ce accesul la apă potabilă este mai răspândit, dar nu universal.

5. Starea drumurilor – rețea și intervenții recente

Drumurile locale **incluse în registrele oficiale** arată că satul **Iezărenii Vechi este conectat prin drumul raional R6** de tip acces pentru vehicule, respectiv și la drumurile care leagă comunitățile din raionul Sîngerei.

La nivel de raion, administrația locală și cea națională au sprijinit **proiecte de reabilitare a drumurilor** în părți ale raionului, de exemplu:

- **Reabilitarea unui tronson de drum cu beton asfaltic** în localitatea Chișcăreni (~3,78 mil. MDL, 2024), parte din investițiile raionale de infrastructură.

- La nivel **oraș Sîngerei**, care afectează și conectivitatea regională, s-au finalizat lucrări de modernizare a peste **6 km de drum urban** cu trotuare și piste pentru bicicliști.

- Drumurile care deservește Iezărenii Vechi fac parte din rețeaua raională care primește investiții sporadice; modernizări de amploare au fost raportate mai mult pentru drumuri de interes regional (precum R6) și pentru drumuri urbane din centrul raionului.

Concluzii practice:

- ✓ *Alimentarea cu apă potabilă este principalul domeniu în care comuna Iezărenii Vechi beneficiază de investiții recente și viitoare*
- ✓ *Canalizarea publică modernă rămâne limitată pentru comuna Iezărenii Vechi, deși există proiecte în raion.*
- ✓ *Gazul natural încă nu este o utilitate sistemică în sat, iar energia electrică este furnizată prin rețeaua obișnuită.*
- ✓ *Drumurile locale fac parte din sistemul raional și beneficiază de intervenții periodice, dar nu au avut lucrări de amploare dedicate exclusiv Iezărenii Vechi în ultimii ani, renovarea executată pe porțiuni mici.*

IV. ANALIZA SWOT A RESURSELOR COMUNEI IEZĂRENIII VECHI

Analiza SWOT a Resurselor de Mediu

Puncte forte (Strengths)	Puncte slabe (Weaknesses)
<p>Soluri fertile (cernoziom/molisol), favorabile agriculturii.</p> <p>Terenuri agricole extinse. Aproape toate terenurile agricole sunt utilizabile pentru diverse culturi, inclusiv cereale și plante tehnice;</p> <p>Prezența resurselor de ape de suprafață (râuri, pârâuri). care oferă surse de apă pentru agricultură și pentru consumul casnic, valorificate prin proiecte regionale de alimentare cu apă.</p> <p>Biodiversitate și păduri: Pădurile și vegetația de stepă din apropiere contribuie la echilibrul ecosistemului local, prevenind eroziunea solului și oferind un mediu natural pentru faună.</p>	<p>Gestionarea apelor: În ciuda resurselor de apă, calitatea apelor și gestionarea acestora sunt deficiente în multe părți ale regiunii, iar Iezărenii Vechi nu beneficiază încă de o rețea centralizată de canalizare.</p> <p>Eroziunea solului: Agricultura intensivă și gestionarea inadecvată a solurilor poate duce la eroziune și degradare a terenurilor agricole pe termen lung.</p> <p>Lipsa unor programe locale de protecție a biodiversității: Nu există măsuri specifice de protejare a biodiversității sau zone protejate la nivel de comună, iar activitățile economice pot pune presiune asupra habitatelor naturale.</p> <p>Dificultăți în susținerea financiară a proiectelor de investiții de mediu</p>
Oportunități (Opportunities)	Amenințări (Threats)
<p>Proiecte regionale de apă și canalizare: Conectarea la rețeaua regională de alimentare cu apă (proiect Soroca-Bălți-Sîngerei) va îmbunătăți semnificativ accesul la apă potabilă de calitate pentru gospodării</p> <p>Proiecte de mediu și eficiență energetică: Implementarea unor soluții ecologice pentru managementul apelor pluviale și reducerea emisiilor de carbon poate atrage fonduri de mediu și poate spori calitatea vieții în localitate</p> <p>Conservarea solurilor: Proiectele pentru protejarea solurilor și prevenirea eroziunii pot ajuta la menținerea fertilității terenurilor agricole și îmbunătățirea sustenabilității acestora</p>	<p>Schimbările climatice: Modificările climatice, precum secetele prelungite sau furtunile mai intense, pot afecta negativ producția agricolă, mai ales în zonele cu dependență mare de terenuri agricole</p> <p>Poluarea apei și a solului: Riscurile de poluare a apelor din surse agricole și industriale pot afecta calitatea resurselor de apă, iar îngrășămintele chimice pot compromite pe termen lung fertilitatea solului</p> <p>Management deficitar al resurselor de apă și riscuri de poluare.</p> <p>Presiunea agriculturii intensive asupra solului și resurselor de mediu.</p> <p>Costuri ridicate pentru conformarea cu standardele europene de calitate în materie de mediu</p>

Analiza SWOT a Resurselor Economice

Puncte forte (Strengths)	Puncte slabe (Weaknesses)
--------------------------	---------------------------

<p>Așezarea geografică favorabilă dezvoltării economiei locale (apropierea de orașele Sângerei, municipiul Bălți)</p> <p>Agricultura ca pilon principal: Iezărenii Vechi beneficiază de terenuri fertile, iar agricultura rămâne principala sursă de venit, ceea ce poate asigura autonomie locală și stabilitate economică pe termen lung</p> <p>Accesibilitate la rețele regionale: Rețeaua de alimentare cu apă, proiectele de infrastructură și drumurile raionale îmbunătățesc conectivitatea și pot stimula dezvoltarea economică, inclusiv turismul rural.</p> <p>Piața de desfacere apropiată (Sângerei, mun. Bălți)</p> <p>Costul relativ scăzut al forței de muncă</p> <p>Terenuri agricole cu o bonitate medie a solului</p> <p>Potențial de dezvoltare a agroturismului</p>	<p>Dependența de agricultură: Economia comunei este extrem de dependentă de agricultură, ceea ce o face vulnerabilă la fluctuațiile pieței și la evenimentele climatice extreme</p> <p>Lipsa diversificării economice: Sunt insuficiente activități economice alternative în comună, precum industria mică, comerțul sau turismul, ceea ce limitează opțiunile de dezvoltare economică locală.</p> <p>Implicarea slabă a populației în lansarea afacerilor locale, accesării granturilor</p> <p>Lipsa sistemului de irigare la suprafață mică</p> <p>Investiții reduse de capital străin în economia locală</p> <p>Slaba dotare tehnică a tuturor sectoarelor din agricultură și zootehnie</p>
<p>Oportunități (Opportunities)</p>	<p>Amenințări (Threats)</p>
<p>Turism rural: Având un cadru natural favorabil, turismul rural ar putea deveni o activitate economică importantă, oferind vizite pentru observarea naturii, agroturism și evenimente culturale locale</p> <p>Proiecte europene de dezvoltare rurală: Fonduri europene destinate modernizării infrastructurii și sprijinirii afacerilor agricole pot sprijini dezvoltarea economică în Iezărenii Vechi</p> <p>Investiții directe în târguri, festivaluri, piețe tradiționale și alte manifestări tradiționale locale</p>	<p>Fluctuațiile pieței agricole: Prețurile volatile ale produselor agricole și dependența de exporturi pot duce la scăderea veniturilor locuitorilor din Iezărenii Vechi.</p> <p>Crizele economice externe: Impactul crizelor economice globale asupra prețurilor și pieței agriculturii poate afecta direct comunitatea rurală.</p>

Analiza SWOT a Resurselor Sociale

<p>Puncte forte (Strengths)</p>	<p>Puncte slabe (Weaknesses)</p>
<p>Comunitate unită: Iezărenii Vechi are o comunitate mică dar solidă, cu o coeziune socială puternică, care susține dezvoltarea locală și activitățile culturale</p> <p>Acces la educație: Comuna beneficiază de un gimnaziu (Gimnaziul „Sergiu Rădăuțan”), IPET „Andrieș”, alte instituții</p>	<p>Comuna nu dispune de un staționar medical de profil general/specializat</p> <p>Instituțiile de învățământ cât și centrul de sănătate sunt conectate parțial la rețelele de utilități publice</p> <p>Comuna nu dispune de un Centru de</p>

<p>educaționale, ceea ce susține formarea și educația tinerelor talente.</p> <p>Localitatea dispune de potențial turistic: Curtea boierească "Serghei Lazo", Movila turcilor"</p> <p>Instituțiile educaționale dotate cu apă și canalizare</p> <p>Grupele de persoane social-vulnerabile sunt supravegheate de serviciul de asistența socială</p>	<p>susținere a familiilor social vulnerabile</p> <p>Sistemul de ajutor social insuficient și care nu încurajează reintegrarea activă</p> <p>Fonduri insuficiente destinate asistenței medicale și sociale</p> <p>Personal insuficient pentru asistența socială</p> <p>Potențialul cultural-turistic al comunei este slab valorificat</p> <p>Spor natural negativ și emigrarea tinerilor spre centre urbane</p>
Oportunități (Opportunities)	Amenințări (Threats)
<p>Lărgirea gamei de servicii medicale prestate pentru toate categoriile de cetățeni</p> <p>Implementarea unor programe complexe de monitorizare a stării de sănătate a tuturor localnicilor</p> <p>Suplinirea personalului medical rezident și permanent</p> <p>Deschiderea unor centre comunitare specializate /multifuncționale pentru tineret, cantină socială, azil p/u bătrâni, centru comunitar p/u pensionari</p> <p>Implementare unor programe consistente de asistență socială, inclusiv sub aspect EG</p> <p>Amenajarea unor zone de agrement în pentru toate categoriile de cetățeni</p> <p>Valorificarea potențialului local (turistic, cultural, istoric, natural)</p>	<p>Nivelul scăzut de receptivitate a populației locale la programele de finanțare</p> <p>Risc de creștere a șomajului prin restructurarea și re tehnologizarea unor instituții</p> <p>Micșorarea potențialului intelectual al populației</p> <p>Revenirea masivă a emigranților</p> <p>Criza regională a refugiaților</p> <p>Reducerea ponderii populației active și îmbătrânirea acesteia</p> <p>Proces emigraționist continuu, migrația populației active în străinătate</p> <p>Îmbătrânirea populației și a forței de muncă în regiune</p> <p>Dificultăți în susținerea financiară a proiectelor sociale</p>

Pentru **comuna Iezărenii Vechi**, strategiile de dezvoltare ar trebui să se concentreze pe **creșterea calității vieții**, **consolidarea economiei locale** și **protecția mediului**, luând în considerare resursele disponibile și provocările identificate anterior (SWOT)

V. CONCEPTUL DE DEZVOLTARE PENTRU PERIOADA 2026-2030

5.1. Viziunea 2030

„IEZĂRENI VECHI ÎN 2030 - COMUNĂ PROSPERĂ ȘI MODERNĂ,

- CU INFRASTRUCTURĂ ȘI SERVICII SOCIALE DE CALITATE;
- CU ECONOMIE LOCALĂ STABILĂ ȘI DIVERSIFICATĂ;

DEZVOLTATE CU IMPLICAREA RESPONSABILĂ A TUTUROR BĂRBAȚILOR ȘI FEMEILOR DIN COMUNITATE, ÎN BAZA VALORILOR, TRADIȚIILOR ȘI OBICEIURILOR LOCALE.”

5.2. Misiunea 2030

Pentru realizarea Viziunii strategice a com. Iezărenii Vechi, misiunea comunității și a autorităților publice locale este:

„DEZVOLTAREA DURABILĂ A COMUNEI IEZĂRENI VECHI ÎN CONFORMITATE CU PRINCIPIILE BUNEI GUVERNĂRI, ÎN SCOPUL CREȘTERII CALITĂȚII VIEȚII PRIN CREAREA UNUI MEDIU ECONOMIC ȘI SOCIAL PROSPER, SĂNĂTOS ȘI PARTICIPATIV, CAPABIL SĂ ASIGURE BUNĂSTAREA TUTUROR CETĂȚENILOR, INCLUSIV DUPĂ CRITERII DE GEN.”

VALORILE ȘI PRINCIPIILE

Valorile și principiile susținute de actorii comunitari în procesul de planificare strategică se rezumă la:

VALORI	PRINCIPII
Profesionalism - competență, rapiditate, corectitudine, promptitudine și eficiență în soluționarea problemelor stringente ale comunității.	Transparență - abordarea tuturor activităților în mod deschis, pe înțelesul tuturor membrilor comunității; consultarea și dialogul îndreptate spre maximizarea informării cetățenilor pentru asigurarea clarității și înțelegerii procesului de implementare a strategiei.
Responsabilitate - asumarea de către responsabilii de implementare a obligațiilor de a efectua acțiunile până la sfârșit cu asumarea răspunderii pentru consecințe.	Nediscriminare - comportamente corecte față de toți membrii comunității, indiferent de gen, naționalitate, statut social, dizabilități și alte criterii irelevante, precum și sprijinirea implicării tuturor grupurilor sociale, inclusiv a celor defavorizate în procesul de dezvoltare locală și a accesului echitabil la beneficiile acesteia.
Competență - implicarea în	Drepturile omului - principiu de bază, toți în

rezolvarea problemelor comunei a unor persoane care dispun de cunoștințele și abilitățile necesare, investiți cu exercitarea acestor atribuții și responsabili pentru acțiunile lor.	mod egal beneficiază de drepturi, fără deosebire bazată pe sex, origine națională sau etnică, culoare, religie, limbă vorbită, dizabilitate.
Activism - cheia succesului misiunii, și trebuie să se manifeste prin simțul răspunderii în îndeplinirea obligațiilor asumate și prin perseverența la toate etapele realizării planului de acțiune.	Parteneriat Aceasta presupune stabilirea de relații durabile cu persoanele, instituțiile, ONG care au scopuri comune cu localitatea noastră și sunt de acord să conlucreze împreună pentru atingerea acestora.
Perseverență - urmărirea constantă a obiectivelor propuse cătând la dificultăți, având drept ghid viziunea și misiunea localității.	Durabilitate - condiții mai bune de trai pentru toți locuitorii comunei, dar, în special, pentru persoanele defavorizate, precum și un minim de condiții necesare pentru un trai decent, sănătatea și bunăstarea tuturor.
Patriotism (local, național) - dragoste și devotament față de Patrie și de Popor, față de locul de baștină, precum și promovarea tradițiilor și valorilor în timp și spațiu.	Sprijin financiar - să poată facilita accesul la o varietate de surse financiare pentru a satisface nevoile de investiții și dezvoltare.
Competitivitate - dezvoltarea economiei proprii în context regional, național și chiar internațional; promovarea unui sector privat productiv și competitiv.	O buna administrare - reacția eficientă și efectivă la problemele comunității prin responsabilizarea autorităților locale și parteneriatul cu societatea civilă.

5.3. Obiective strategice 2030

Obiectiv general: Creșterea calității vieții locuitorilor printr-o dezvoltare integrată, care să combine infrastructura, economia, serviciile sociale și protecția mediului.

Direcții prioritare:

1. **Dezvoltarea infrastructurii și utilităților.**
2. **Protecția mediului și sustenabilitate.**
3. **Dezvoltarea economică și diversificarea surselor de venit.**
4. **Dezvoltarea socială și comunitară.**
5. **Digitalizare și guvernare locală.**

MATRICEA STRATEGICĂ CU PRIVIRE LA DEZVOLTAREA COMUNEI IEZĂRENIII VECHI

Viziunea strategică				
“IEZĂRENIII VECHI ÎN 2030 -comună prosperă și modernă, cu infrastructură și servicii sociale de calitate, cu economie locală stabilă și diversificată, dezvoltate cu implicarea responsabilă a tuturor bărbaților și femeilor din comunitate, în bazavaloilor, tradițiilor și obiceiurilor locale.”				
Obiectiv general: Creșterea calității vieții locuitorilor printr-o dezvoltare durabilă integrată				
Direcții prioritare				
Infrastructură și utilități	Mediu și schimbări climatice	Economie locală	Dezvoltarea socială și comunitară	Digitalizare și guvernare locală
Obiectiv strategic nr.1.	Obiectiv strategic 2.	Obiectiv strategic nr. 3	Obiectiv strategic nr. 4	Obiectiv strategic nr. 5
Dezvoltarea și extinderea infrastructurii fizice și a utilităților locale	Protecția mediului întru sporirea rezilienței la schimbările climatice	Dezvoltarea unui mediu economic prosper, sănătos și participativ, capabil să asigure bunăstarea tuturor cetățenilor, inclusiv după criterii de gen.	Creșterea calității serviciilor sociale prestate în condițiile standardelor naționale la nivel local	Sporirea capacității administrației publice locale
Obiectiv specific 1.1. Îmbunătățirea planificării spațiale în comună	Obiectiv specific 2.1. Ecologizarea mediului ambiant	Obiectiv specific 3.1. Îmbunătățirea mediului antreprenorial rural	Obiectiv specific 4.1. Modernizarea infrastructurii pentru eficientizarea procesului educațional	Obiectiv specific 5.1. Digitalizarea administrației pentru eficientizarea procesului administrativ
Obiectiv specific 1.2. Asigurarea unui sistem de aprovizionare cu apă și sanitație funcțional	Obiectiv specific 2.2. Utilizarea sustenabilă a resurselor naturale și menținerea biodiversității naturale locale.	Obiectiv specific 3.2. Diversificarea economiei locale prin agricultură ecologică și turism rural.	Obiectiv specific 4.2. Promovarea incluziunii sociale, a egalității de șanse și gen	Obiectiv specific 5.2. Sporirea transparenței și participării publicului în procesul decizional
Obiectiv specific 1.3. Modernizarea și extinderea infrastructurii de drumuri	Obiectiv specific 2.3. Valorificarea energiei verzi și modernizarea sistemului energetic în comună	Obiectiv specific 3.3. Refuncționalizarea clădirilor degradate pentru uz comunitar sau economic	Obiectiv specific 4.3. Implementarea principiilor buneii guvernări în activitatea actorilor sociali	Obiectiv specific 5.3. Valorificarea oportunităților bugetării participative și sporirea competențelor personalului

5.4.1. INFRASTRUCTURĂ ȘI UTILITĂȚI

1. Dezvoltarea infrastructurii și utilităților

Aprovizionare cu apă și canalizare

- Finalizarea și extinderea **proiectului de conectare la conducta regională Soroca-Bălți-Sîngerei**, astfel încât toate gospodăriile să beneficieze de apă potabilă sigură.
- Inițierea unui **proiect de canalizare centralizată sau sisteme alternative ecologice** (fose moderne sau mini-stații de epurare) pentru protecția mediului și sănătatea publică.

Energie și gaz

- Promovarea **eficienței energetice** la clădirile publice și gospodării (termoizolații, iluminat LED, pompe de căldură).
- Investigarea posibilității de **gazificare treptată** a gospodăriilor sau utilizarea alternativă de **surse regenerabile** (panouri fotovoltaice pentru școală, primărie și gospodării pilot).

Drumuri și transport

- Modernizarea drumurilor locale și a drumurilor de acces către centrele comerciale și piețele raionale, pentru a sprijini economia agricolă.
- Crearea unor **rute de transport public** sigur care să conecteze satul cu orașele din apropiere (Sîngerei, Bălți), pentru mobilitatea populației.

5.4.2. MEDIU

Protecția mediului și sustenabilitate prin:

Managementul apelor și al solurilor

- Implementarea unor **sisteme de colectare a apelor pluviale** și protecția malurilor râurilor, iazurilor, lacurilor.
- Campanii de **combatere a eroziunii solului** și introducerea de **culturi de acoperire** pentru protecția terenurilor agricole.

Energie și reciclare

- Programe de **reciclare și colectare selectivă a deșeurilor** la nivel comunitar.
- Încurajarea **utilizării energiei regenerabile** (panouri solare pe instituțiile publice și fermele pilot).

Biodiversitate

SDSE Iezareii Vechi 2026-2030

- Crearea unor **spații verzi și mici rezervații locale**, pentru protejarea florei și faunei native.
- Programe educaționale pentru tineri privind **protecția mediului**.

5.4.3. ECONOMIE LOCALĂ

Dezvoltarea economică și diversificarea surselor de venit prin:

Agricultura și valorificarea resurselor locale

- Introducerea de **tehnologii agricole moderne** (irigații, sisteme de fertilizare eficiente, mecanizare adaptată fermelor mici).
- Încurajarea **agriculturii ecologice și a produselor cu valoare adăugată** (miere, produse lactate, sucuri și conserve), pentru a crește veniturile fermierilor.

Turism rural și agroturism

- Valorificarea cadrului natural, peisajului și tradițiilor pentru **turism rural**: pensiuni, activități culturale și gastronomice locale.
- Crearea de trasee ecoturistice și promovarea **evenimentelor culturale și tradiționale**, pentru a atrage vizitatori din orașe și din străinătate.

Antreprenoriat local și servicii

- Sprijinirea **micilor afaceri locale**, cum ar fi producția artizanală, meșteșugurile sau comerțul alimentar.
- Crearea unui **centru de suport pentru antreprenoriat** la nivelul comunei sau în parteneriat cu ONG-uri regionale.

5.4.4. DEZVOLTAREA SOCIALĂ ȘI COMUNITARĂ

Dezvoltarea socială și comunitară prin:

Educație și sănătate:

- Modernizarea școlii și a grădiniței prin echipamente IT, laboratoare și infrastructură modernă.
- Organizarea de **cursuri de formare profesională** pentru tineri și adulți (agricultură modernă, IT, antreprenoriat).
- Dezvoltarea **centrului medical modernizat** sau colaborarea cu centre raionale pentru servicii medicale periodice;
- Deschiderea farmaciei locale.

Coeziune socială și cultură:

- Sprijinirea **evenimentelor culturale, festivalurilor și activităților sportive** pentru toate grupele de vârstă.
- Promovarea **participării comunitare** prin implicarea cetățenilor în deciziile locale.

5.4.5. ADMINISTRAȚIE PUBLICĂ LOCALĂ

Digitalizare și guvernare locală

- Crearea unui **portal comunitar online** pentru comunicarea cetățenilor cu administrația locală și transparența bugetului.
- **Digitalizarea serviciilor locale** (permise, taxe, cereri sociale) pentru eficiență și reducerea birocrăției.

VI. IMPACT

În calitate de document de politici publice locale pe termen lung, SDSE Iezărenii Vechi 2026-2030, în mod evident, va avea mai multe categorii de impact: economic, social și de mediu.

Creșterea investițiilor în sectorul agricol și în infrastructura rurală, în turism, mărirea salariului în sectorul agricol și public ca urmare a creșterii productivității urmează să diminueze exodul populației din comună.

Diminuarea degradării solului prin implementarea practicilor agrotehnologice adecvate de restabilire a biotei în sol, implementarea tehnologiilor conservative de lucrare a solului prin aplicarea îngrășămintelor organice, reducerea efectelor schimbărilor climatice prin sporirea biodiversității culturilor, implementarea tehnologiilor de producere prietenoase mediului, restabilirea fâșiilor de protecție în cadrul exploatațiilor agricole rămân a fi aspectele-cheie în asigurarea impactului de mediu asupra dezvoltării sectorului agricol al comunității.

Proiectele de infrastructură vor aduce o schimbare a condițiilor de trai a locuitorilor din comunitate prin îmbunătățirea și sporirea accesului la apă de calitate, la canalizare și salubritate, drumuri sigure, rețele de gaz și electrice accesibile.

După implementarea SDSE, sectorul social, comunitatea și administrația publică locală vor spori competențele și gradul de implicare, transparență și vizibilitate a activității sale. Beneficiarii serviciilor sociale își vor putea aduce aportul la activitatea comunitară, se vor regăsi în acțiunile autorităților administrației publice și își vor spori nivelul de trai.

VII. INDICATORII DE IMPACT

<i>Obiective strategice</i>	<i>Indicatorul</i>	<i>Valoarea 2025</i>	<i>Valoarea 2030</i>
Obiectiv strategic nr.1. Dezvoltarea și extinderea infrastructurii fizice și a utilităților locale	<i>PUG elaborat și aprobat</i>	0	1
	<i>Nr. de gospodării conectate la apeduct</i>	_____	100%
	<i>Gradul de satisfacție a locuitorilor de utilitățile locale</i>		
	- <i>Livrarea apă</i>	0	70%
	- <i>Sanitație</i>	0	30%
	<i>Lungimea drumurilor construite (km)</i>	0	10 km
	<i>Lungimea trotuarelor reabilitate (m)</i>	0	1000
Obiectiv strategic 2. <i>Protecția mediului întru sporirea rezilienței la</i>	<i>Nr. proiecte ecologice elaborate și implementate –</i>	0	5

SDSE Iezărenii Vechi 2026-2030

<i>schimbările climatice</i>	<i>Suprafață împădurită (ha)</i>	<i>0</i>	3
	<i>Nr.de proiecte de eficiență energetică implementate</i>	<i>0</i>	3
	<i>Activități de instruire și popularizare a importanței valorificării energiei verzi</i>	<i>0</i>	10
Obiectiv strategic nr. 3 Dezvoltarea unui mediu economic prosper, sănătos și participativ, capabil să asigure bunăstarea tuturor cetățenilor, inclusiv după criteriile de gen.	<i>Nr de locuri de muncă noi deschise în teritoriu</i>	<i>0</i>	20
	<i>Nr.agenți economici ce au valorificat investiții din surse naționale și europene</i>	<i>0</i>	5
	<i>Forul antreprenorilor locali, inclusiv cu participarea reprezentanților antreprenoriatului din localitățile înfrățite din România</i>	<i>0</i>	2
	<i>Nr. de obiecte turistice (popasuri, case rurale, unități de alimentație, altele) incluse în traseele turistice regionale</i>	<i>0</i>	3
Obiectiv strategic nr. 4 Creșterea calității serviciilor sociale prestate în condițiile standardelor naționale la nivel local	<i>Gradul de acoperire a persoanelor, familiilor vulnerabile cu servicii de asistență socială</i>	<i>0</i>	100%
	<i>Nr. de participanți la activitățile de promovare a culturii</i>	<i>0</i>	+15%
	<i>Renovarea instituțiilor publice de menire socială</i>	<i>0</i>	1
	<i>Amenajarea ansamblului de joacă pentru copii (teren de joacă, teren sportiv, echipament senzorial)</i>	<i>0</i>	1
	<i>Stadion sportiv modernizat pentru elevii gimnaziului</i>	<i>0</i>	1
Obiectiv strategic nr. 5 Sporirea capacităților autorităților administrației publice locale	<i>Digitalizarea informației și completarea site-ului oficial al Primăriei Iezărenii Vechi</i>	<i>0</i>	100% completat
	<i>Nr. serviciilor administrative digitalizate și utilizate la nivel local</i>	<i>----</i>	70%
	<i>Gradul de participare a publicului la ședințele Consiliului Local</i>	<i>--</i>	+20% comparativ cu anul precedent

	<i>Creșterea vizibilității activității Primăriei și a actorilor socialinumărul de vizualizări a paginilor sociale ale Primăriei.</i>		+ 30%

VIII. RISCURI DE IMPLEMENTARE

Tip risc	Impact	Probabilitate	Măsuri de diminuare
Riscuri instituționale			
Lipsa unui sistem integrat de management local	Major	Medie	Sistematizarea informației aferente implementării SDSE 2026-2030 Crearea bazei de date privind acțiunile întreprinse
Riscuri organizaționale			
Sinergia intervențiilor și activităților cu privire la direcțiile prioritare	Major	Sporită	Mobilizarea resurselor umane și tehnice cu scopul consolidării comunității
Corespondența documentelor	Mediu	Sporită	Definitivarea cerințelor aferente modului de documentare
Delimitarea neclară a competențelor și cooperarea ineficientă între actorii comunitari	Mediu	Sporită	Determinarea cadrului de responsabili
Riscuri tehnologice			
Accesul limitat la resurse și cunoștințe în utilizarea tehnologiilor inovatoare	Mediu	Medie	Instruirea periodică și în funcție de necesitate
Riscuri externe			
Efectele schimbărilor climatice	Major	Sporită	Ajustarea conținutului acțiunilor și măsurilor în conformitate cu procedurile modificate
Mediu politic volatil	Mediu	Medie	Ajustarea conținutului acțiunilor și măsurilor în conformitate cu procedurile modificate
Extinderea crizei regionale (războiul din Ucraina)	Major	Medie	Mobilizarea comunității Integrarea refugiaților în activități comunitare

IX. PLANUL LOCAL DE ACȚIUNE PENTRU IMPLEMENTAREA STRATEGIEI

Planul de acțiuni concret pe termen scurt și mediu pentru comuna Iezărenii Vechi, structurat pe direcțiile strategice menționate anterior. Planul se concentrează pe implementarea graduală a proiectelor, cu obiective pe termen scurt (1-2 ani) și mediu (3-5 ani), ținând cont de resursele disponibile și necesitățile comunității. De asemenea, includ și **posibile surse de finanțare** (fonduri europene, proiecte guvernamentale, parteneriate public-privat).

1. Infrastructura și utilitățile

Termen scurt (1-2 ani):

- **Finalizarea proiectului de alimentare cu apă potabilă:** Conectarea la rețeaua regională Soroca-Bălți-Sîngerei pentru toate gospodăriile din comună.
 - **Acțiuni:** Depunerea de solicitări și documentații pentru proiectele de apă potabilă, stabilirea unui program de execuție cu autoritățile regionale.
 - **Surse de finanțare:** Fonduri regionale (Programul Operațional Regional), fonduri guvernamentale, parteneriate cu ONG-uri naționale și internaționale.
- **Proiectarea și construcția rețelei de canalizare și/sau foselor septice:** Începerea lucrărilor de infrastructură pentru canalizare, cu instalații moderne de epurare a apelor uzate.
 - **Acțiuni:** Întocmirea unui proiect tehnic și depunerea acestuia spre finanțare.
 - **Surse de finanțare:** Fonduri europene pentru mediu, programul „Satul European”.

Termen mediu (3-5 ani):

- **Gazificare graduală:** Începutul gazificării treptate a gospodăriilor, mai ales pentru instituțiile publice și casele din centrul comunei.
 - **Acțiuni:** Elaborarea unui plan de gazificare și depunerea cererii pentru accesarea fondurilor guvernamentale sau din proiecte externe.
 - **Surse de finanțare:** Fonduri guvernamentale, granturi pentru infrastructură.
- **Modernizarea drumurilor:** Îmbunătățirea drumurilor principale și secundare, cu asfaltare unde este necesar.
 - **Acțiuni:** Consultarea cu autoritățile raionale pentru integrarea proiectului în planurile de dezvoltare regională.
 - **Surse de finanțare:** Programul național de dezvoltare a infrastructurii rurale, parteneriate public-privat.

2. Dezvoltarea economică și diversificarea surselor de venit

Termen scurt (1-2 ani):

- **Sprrijinirea micilor afaceri agricole:** Implementarea unor programe de instruire pentru fermieri și agricultori pe teme precum **agricultura ecologică și tehnologii moderne de irigare**.
 - **Acțiuni:** Organizarea de cursuri de formare profesională, implementarea unor ferme demo pentru a încuraja adoptarea noilor tehnologii.

- **Surse de finanțare:** Fondurile naționale și Fonduri UE pentru agricultură și dezvoltare rurală, granturi pentru inovație agricolă.
- **Promovarea produselor locale:** Crearea unui **brand local** pentru produsele agroalimentare din Iezărenii Vechi (ex. miere, brânzeturi, patiserie, băuturi).
 - **Acțiuni:** Organizarea unor târguri și piețe pentru promovarea produselor, încheierea de parteneriate cu supermarketuri regionale sau naționale. Atragerea și includerea în traseele turistice a actorilor și obiectivelor locale.
 - **Surse de finanțare:** Proiecte de dezvoltare regională și fonduri pentru promovarea produselor tradiționale.

Termen mediu (3-5 ani):

- **Turism rural:** Crearea unor infrastructuri turistice (pensiuni, centre de informare, trasee ecoturistice).
 - **Acțiuni:** Promovarea comunei ca destinație turistică, dezvoltarea unor activități ecoturistice, încurajarea investițiilor în pensiuni și unități de cazare.
 - **Surse de finanțare:** Fonduri de la Ministerul Economiei, Programul „Satul European” și altele.
- **Diversificarea activităților economice:** Încurajarea dezvoltării unui **sector de mică industrie** (atelier de confecționare produse tradiționale, prelucrarea lemnului, meșteșuguri).
 - **Acțiuni:** Crearea unui **parc industrial mic** sau a unor ateliere pentru tineri meșteșugari și mici antreprenori.
 - **Surse de finanțare:** Fonduri europene pentru micile industrii, suport financiar pentru IMM-uri.

3. Dezvoltarea socială și comunitară

Termen scurt (1-2 ani):

- **Modernizarea educației:** Dezvoltarea unui sistem de învățământ gimnazial și preșcolar local competitive; Dotarea gimnaziului și grădiniței cu echipamente IT și crearea unor laboratoare de robotică, fizice și chimice moderne.
 - **Acțiuni:** Aplicarea pentru proiecte de educație și instruire, realizarea unor parteneriate cu școli din orașele mari din țară (Bălți, Chișinău) și cele din România.
 - **Surse de finanțare:** Proiecte educaționale UE, Ministerul Educației și Cercetării.
- **Servicii de sănătate:** Modernizarea și dotarea **centrului de sănătate** cu aparatură medicală de bază, pentru a oferi servicii adecvate.
 - **Acțiuni:** Colaborarea cu autoritățile raionale și guvernamentale pentru extinderea accesului la servicii de sănătate.
 - **Surse de finanțare:** Fonduri guvernamentale pentru sănătate, granturi de sănătate publică.

Termen mediu (3-5 ani):

- **Cultura și sportul:** Crearea unor centre comunitare pentru **evenimente culturale, săli de sport și terenuri de joacă** pentru tineri.
 - **Acțiuni:** Realizarea unui centru de evenimente culturale și sprijinirea activităților educaționale și recreative pentru tineri.

- **Surse de finanțare:** Proiecte culturale europene, granturi pentru sport și educație.
- **Crearea unui centru de suport pentru vârstnici:** Oferirea unor servicii sociale integrate pentru bătrâni, inclusiv activități de recreere și îngrijire.
 - **Acțiuni:** Înființarea unui **centru de zi** pentru vârstnici sau programe de suport la domiciliu.
 - **Surse de finanțare:** Fonduri de la Ministerul Muncii și Protecției Sociale, fonduri de solidaritate.

4. Protecția mediului, energie verde și schimbări climatice

Termen scurt (1-2 ani):

- **Reciclare și gestionarea deșeurilor:** Implementarea unui sistem de **colectare selectivă a deșeurilor** și educație ecologică pentru tineri și comunitate.
 - **Acțiuni:** Instalarea de pubele de colectare selectivă în toate locuințele și instituțiile publice.
 - **Surse de finanțare:** Fonduri de mediu naționale și europene.
- **Eficiență energetică:** Implementarea unor soluții de economisire a energiei în instituțiile publice (iluminat LED, termoizolație).
 - **Acțiuni:** Aplicarea pentru proiecte de eficiență energetică.
 - **Surse de finanțare:** Fonduri europene pentru mediu și eficiență energetică.

Termen mediu (3-5 ani):

- **Conservarea biodiversității și protejarea solurilor:** Implementarea unor **zone verzi** și a unor soluții de **prevenire a eroziunii solului**.
 - **Acțiuni:** Plantarea de arbori, înființarea unor microrezervații naturale.
 - **Surse de finanțare:** Proiecte europene pentru protecția mediului, parteneriate cu ONG-uri de mediu.
- **Promovarea energiei regenerabile:** Instalarea de **panouri solare** pentru instituțiile publice și fermele comunității.
 - **Acțiuni:** Începerea unui proiect pilot pentru utilizarea energiei solare.

Surse de finanțare: Fonduri de mediu și dezvoltare sustenabilă, parteneriate public-privat.

5. Digitalizare și guvernare locală

Termen scurt (1-2 ani):

- Crearea unui **portal comunitar online** pentru comunicarea cetățenilor cu administrația locală și transparența bugetului.
 - **Acțiuni:** Aplicarea pentru proiecte de digitalizare.
 - **Surse de finanțare:** Fonduri europene pentru capacitarea administrației publice, FSE+. Parteneriate
- **Implementarea principiului de bugetare participativă.**
 - **Acțiuni:** Elaborarea Regulamentului, Instruirea publicului pentru participare, Aplicarea pentru proiecte pentru transparență și bugetare participativă. Organizarea procesului în localitate.

SDSE Iezărenii Vechi 2026-2030

- **Surse de finanțare:** Bugetușl local, FNDRL, Fonduri europene pentru capacitatea administrației publice, FSE+. Parteneriate

Termen mediu (3-5 ani):

- **Digitalizarea serviciilor locale** (permise, taxe, cereri sociale) pentru eficiență și reducerea birocrăției.
 - **Acțiuni:** Aplicarea pentru proiecte de digitalizare.
 - **Surse de finanțare:** Fonduri europene pentru capacitatea administrației publice, FSE+.
- **Sporirea transparenței decizionale, implicarea publicului în activitățile comunității.**
 - **Acțiuni:** Elaborarea și aprobarea actelor normative locale. Inițiative locale.
 - **Surse de finanțare:** FNDRL, Fondul de Mediu, Fonduri europene pentru capacitatea administrației publice, FSE+.

Planul de acțiuni pentru implementarea SDSE a comunei Iezărenii Vechi este prezentat în Anexa nr.1.

Planul urmărește **dezvoltarea comună pe multiple direcții**, printr-o implementare treptată, folosind fonduri naționale și europene și implicarea activă a comunității în gestionarea proiectelor. Începutul trebuie să se concentreze pe **îmbunătățirea infrastructurii** de bază (apă, drumuri), continuând cu **diversificarea economiei** prin agricultură modernă și turism, și consolidând **serviciile sociale** pentru sănătate, educație și cultură.

X. PORTOFOLIUL DE PROIECTE

Portofoliul de proiecte reprezintă totalitatea proiectelor identificate de GPS împreună cu actorii comunitari. Ideile de proiect au fost identificate în vederea realizării viziunii și atingerii obiectivelor strategice trasate în cele 5 domenii prioritare pentru perioada 2026-2030.

Proiectele incluse în *Portofoliul de proiecte* sunt divizate pe următoarele programe:

- 10.1.1. *Infrastructură și utilitățile (6 proiecte);*
- 10.1.2. *Protecția mediului, energie verde și schimbări climatice (5 proiecte);*
- 10.1.3. *Dezvoltare economică și deversificarea surselor de venit (5 proiecte);*
- 10.1.4. *Dezvoltare socială și comunitară (5 proiecte);*
- 10.1.5. *Administrație publică locală (4 proiecte).*

Portofoliul de proiecte conține 26 de proiecte semnificative și este prezentat detaliat în Anexa nr.2 la SDSE comunității Iezărenii Vechi.

XI. STRUCTURI INSTITUȚIONALE DE IMPLEMENTARE

Implementarea Strategiei de Dezvoltare Socio-Economică a comunei Iezărenii Vechi este un proces participativ și necesită un efort conjugat din partea APL, a societății civile sau a locuitorilor precum și a sectorului privat din localitate. În procesul realizării Strategiei vor fi implicați mai mulți actori, fiecare având un rol determinat:

1. Administrația publică locală (Consiliul Comunal, Primarul, Primăria)
2. Locuitorii comunității
3. Societatea civilă
4. Agenții economici locali
5. Structuri externe (Consiliul raional, Guvernul, municipalități înfrățite, Organizațiile internaționale).

Implementarea SDSE poate fi divizată convențional în etape în funcție de procese și factorii implicați:

• **Elaborarea planurilor de acțiuni trimestriale sau anuale.** Strategia va fi înaintată Consiliului Comunal spre aprobare. După aprobarea strategiei, Primăria va coordona elaborarea planurilor de acțiuni trimestriale sau anuale (după caz și în funcție de resursele disponibile) privind realizarea strategiei în conformitate cu Planul de Acțiuni.

• **Implementarea SDSE** se va efectua prin realizarea acțiunilor și proiectelor concrete derivate din planul de acțiuni al Strategiei. Pentru fiecare acțiune sau proiect în planul de acțiuni este indicată perioada de desfășurare (durata), responsabilii și partenerii care vor realiza proiectul. De asemenea, vor fi identificate și asigurate sursele de finanțare a proiectelor propuse spre implementare.

Pentru implementarea SDSE a comunității, va fi creată **Comisia pentru Implementarea Strategiei** (în continuare CIS), prin Decizia Consiliului Comunal cu statut de *Comisie obștească pe lângă Consiliul Comunal și Primărie*, în componența căreia va fi asigurată reprezentarea tuturor factorilor implicați în dezvoltare:

- ✚ Consiliul Comunal (președinții comisiilor consultative de specialitate sau consilieri locali);

- ✚ Reprezentanți Primărie (Primarul, 2 – 3 specialiști);
- ✚ Comunitatea oamenilor de afaceri;
- ✚ Instituții educaționale (directori instituții de învățământ);
- ✚ Organizații non-guvernamentale (reprezentanți ai ONG-ilor ce activează în domeniul protecției mediului, social, apărarea drepturilor omului și de tineret, etc.)
- ✚ Cetățeni (grupul va fi reprezentativ și va include tineri, persoane dezavantajate, număr proporțional de femei și bărbați, reprezentanți ai diverse grupuri sociale sau etnice).

XII. PROCEDURI DE MONITORIZARE, EVALUARE ȘI RAPORTARE

Cadrul de monitorizare și evaluarea descrie subiecții implicați în procesul de monitorizare și evaluare și rolurile acestora, nivelele de monitorizare și evaluare, cât și sistemul de indicatori pentru fiecare nivel care măsoară progresul (performanțele), rezultatul (efectele și impactul intervențiilor).

•**Monitorizarea SDSE.** În perioada de implementare, responsabilii de realizarea planului de acțiuni vor raporta îndeplinirea activităților, proiectelor și atingerea obiectivelor specifice. Monitorizarea proiectelor, acțiunilor și strategiilor se va efectua prin intermediul indicatorilor de implementare stabiliți (care sunt după caz indicatori de produs și de rezultat). În cazul în care se vor identifica devieri de la Planul Strategic de acțiuni vor fi inițiate măsuri de corectare sau ajustare a acestui plan.

•**Evaluarea și actualizarea SDSE.** La inițiativa GPS vor fi derulate procese de evaluare a strategiei pentru a estima progresul în atingerea obiectivelor și necesitatea actualizării documentului pentru a corecta intervenții sau integra noi priorități. Procesul de monitorizare a strategiei presupune o serie de activități menite să urmărească progresul implementării Strategiei. ***Monitorizarea implementării strategiei se va efectua de Comisia pentru Implementarea Strategiei.***

Responsabilitățile de bază ale CIS pentru implementarea strategiei constau în:

- a) Planificarea acțiunilor;
- b) Elaborarea și promovarea adoptării deciziilor privind acțiunile de implementare;
- c) Coordonarea activităților de implementare a acțiunilor și proiectelor de dezvoltare;
- d) Coordonarea activităților de atragere a surselor financiare alternative în scopul realizării problemelor identificate;
- e) Monitorizarea implementării planului de acțiuni;
- f) Elaborarea rapoartelor și prezentarea lor către Consiliul Local;
- g) Acordarea asistenței tehnice și consultative în toate domeniile;
- h) Elaborarea și dezbateră proiectelor prioritare de dezvoltare;
- i) Analiza deciziilor privind diverse probleme ale comunității;
- j) Elaborarea și inițierea modificărilor în strategie. CIS își va desfășura activitatea în ședințe care se vor desfășura cel puțin o dată la 6 luni. Un rol important în procesul de implementare a strategiei îl are Consiliul Local, care se va ocupa nemijlocit de monitorizarea și evaluarea procesului de implementare a Planului de acțiuni.

Competențele Consiliului Comunal se vor axa pe:

- Coordonarea activităților de antrenare a populației în acțiunile de realizare a proiectelor ;
- Promovarea dialogului permanent cu locuitorii, asigurarea transparenței în activitatea APL;
- Încurajarea voluntarilor în diverse activități publice;
- Stimularea și coordonarea conlucrării actorilor comunității în realizarea obiectivelor comune ale Strategiei;
- Parteneriatul cu APL, ONG, agenții economici în cea ce privește implementarea, monitorizarea și evaluarea Planului de acțiuni a Strategiei.

Procesele de monitorizate vor urmări în mod prioritar următoarele aspecte:

1. Activitățile:	2. Resursele investite:	3. Perioadă/timp:
modul în care au fost îndeplinite acțiunile și proiectele incluse în planul de acțiuni în conformitate cu obiectivele setate;	umane, materiale, financiare, informaționale, de timp etc.;	au fost sau nu realizate acțiunile perioada indicată

Pentru realizarea monitorizării CIS va utiliza un set de indicatori pentru care trebuie colectate date pe parcursul și în urma implementării.

În procesul de monitorizare vor fi prioritar utilizați indicatorii incluși în planul de acțiuni al SDSE și, după caz, va suplini această listă cu indicatori la nivel de impact, rezultat sau produs (după caz) care vor fi colectați prin intermediul instrumentelor de monitorizare. Printre instrumentele cele mai accesibile pot fi utilizate:

- Analiza documentară – examinarea documentelor cum ar fi: rapoarte, procese verbale, înregistrări, baze de date administrative din cadrul APL, documente financiar contabile.

- Sondaj – aplicarea unui chestionar structurat cu un număr limitat de întrebări închise care se administrează unui grup restrâns (circa 50-75 persoane), fie sub format online, sub formă de interviu sau prin completarea în formă fizică de către beneficiari.

- Interviuri – aplicarea unui set de întrebări ce vizează obținerea răspunsurilor tehnice și a informațiilor de la indivizi și grupuri în vederea verificării ipotezelor sau pentru descrierea fenomenelor socio-umane. Interviurile au la bază o serie de întrebări adresate indivizilor din grupul țintă, selectați pentru cunoștințele lor și experiența într-un subiect de interes.

- Focus grupuri – aplicarea unui set de întrebări specifice grupurilor țintă (circa 8-12 participanți selectați după criterii similare) care sunt familiari cu problemele în discuție. Participanții ar putea fi beneficiari cât și echipa de implementare, Comitetul de Coordonare. Scopul poate fi inclusiv compararea perspectivelor beneficiarilor sau validarea unor ipoteze.

- Observările la fața locului/vizite în teren - tehnică de colectare și validare a informației prin intermediul observației la fața locului. Scopul vizitelor este de a documenta progresul înregistrat în baza documentației de suport.

Vizitele mai pot, însă, explora și alți parametri calitativi - cum ar fi angajamentul beneficiarilor în implementarea proiectelor. Deși este recomandată diversificarea instrumentelor pentru colectarea datelor pentru a ne asigura de acuratețea datelor colectate (ex. validarea constatărilor în baza datelor calitative prin careva instrumente și date cantitative), Responsabilul de monitorizare desemnat de CIS va selecta metodele optime care pot fi administrate. Instrumentele de colectare de date vor fi structurate în așa mod încât să permită colectarea indicatorilor incluși în strategie.

Pentru asigurarea eficientă a activităților de monitorizare și evaluare se recomandă crearea unei baze de date (cea mai simplă și accesibilă fiind Excel), care va asigura managementul calitativ al datelor și generarea ulterioară a diverse rapoarte.

Rapoartele periodice sunt principalul produs al monitorizării și conțin descrieri ale etapei în care se află procesul de implementare a strategiei. Raportarea implementării strategiei ca urmare a proceselor de monitorizare se va efectua prin elaborarea și prezentarea de către responsabilii de implementare a rapoartelor către CIS privind realizarea Planului de acțiuni și a obiectivelor specifice.

Anual CIS va prezenta Consiliului Local raportul de evaluare a implementării Strategiei.